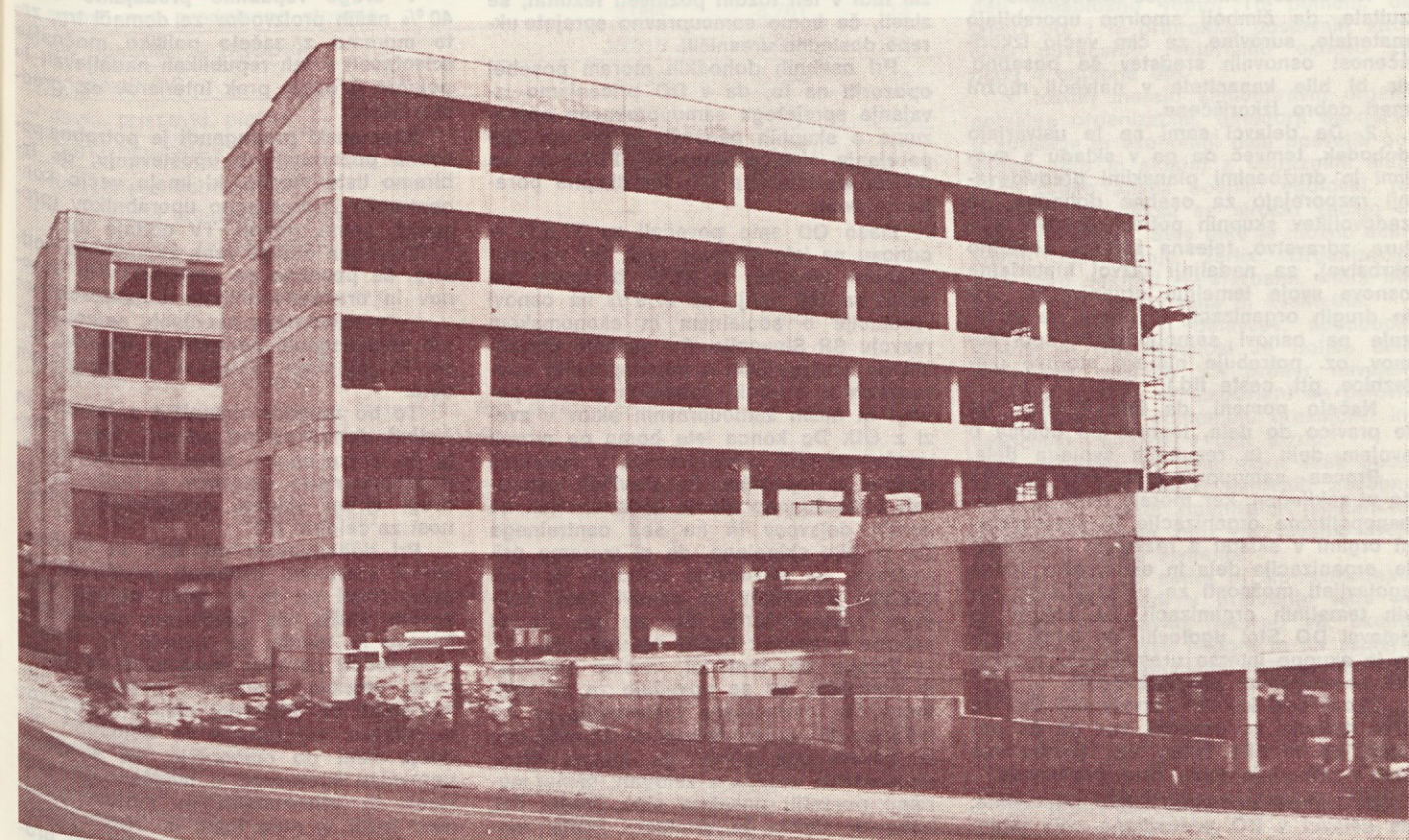

Dela pri upravni zgradbi v polnem teku

Z dograditvijo prve polovice upravne zgradbe so bili problemi delovnih prostorov delavcev skupnih služb rešeni le polovično. Del teh služb je še vedno nastanjen v stari upravni stavbi, drugi pa so raztreseni v proizvodnih prostorih. Zato je kolektiv sklenil, da v čim krajšem času dogradi še polovico upravne zgradbe z razstavnimi prostori in samopostrežno restavracijo.

Dela v letošnjem letu izredno dobro napredujejo. Gradnja drugega dela zgradbe se je začela konec februarja, že nekaj mesecev pa je zunanja oblika prostorov dograjena. V teku je izdelava podlog za stropne obloge in v pripravi zasteklitev. V tovarni že izdelujemo notranje pregradne stene, stenske in stropne obloge ter opremo prostorov. Tudi za ostala dela, ki sodijo k dokončni opreми, je poskrbljeno. Upajmo, da ne bo prišlo do nepredvidenih zastojev in bo tudi drugi del upravne zgradbe že pred koncem leta v celoti opremljen in izročen uporabi.

Gotovo je v tovarni še vedno dovolj ljudi, ki ne vedo, kako bodo upravne službe in ostalo v zgradbi, ko bo dokončno dograjena, nameščene. V kleti bodo prostori za kotlovnico, klimo postajo, telefonsko centralo, arhiv, bife, blagajno, računski center s pripadajočimi pisarnami, kadrovske in socialno službo.

V pritličju bo vratarica, govorilnice in razstavnimi prostori, ki bodo razporejeni tudi v priključku novega dela upravne zgradbe, pod katerim bo samopostrežna restavracija z delilnico hrane.

V prvem nadstropju bodo imeli svoje prostore prodajni oddelki (za domači trg in izvoz).

V drugem nadstropju bo nameščen splošni sektor, tajništvo podjetja, pisarna glavnega direktorja, pisarna vodje kadrovske službe, dve sejni sobi, pisarniška kopirnica, teleks in ekspedit.

V tretjem nadstropju bo nabava, tehnične storitve, prostor pomočnika glavnega direktorja, oddelek za študij dela in programiranje, priprava dela, direktorji nekaterih tozdov, razvojni oddelek, risalnica, normirski oddelek, kopirnica načrtov in sejna soba.

V četrtem nadstropju bodo imeli svoj delovni prostor delavci računovodstva, oddelek za ekonomiko poslovanja in inventuristi.

Vsa nadstropja bodo opremljena tudi z garderobami.

Da ne bi koga motilo: Dobršen del delavcev skupnih služb že dela v prvem delu upravne zgradbe. Tiste službe, ki so že v novi zgradbi, imajo svoje prostore v nadstropjih, ki so omejena v prej opisanih razporeditvah.

Z ureditvijo tudi drugega dela upravne zgradbe in samopostrežne restavracije na zunaj bo ustvarjen dokončen videz tega ogromnega Stolovega objekta. K izgradnji so doprinesli vsi člani kolektiva. Naši delavci, ki ves čas vodijo dela pri gradnji in opremljanju ter delavci, ki ta dela izvajajo, pa še prav posebno.

Kako smo ustvarjali in gospodarili v prvem polletju 1978. leta?

Delavci DO Stol so s svojo novo samoupravno organiziranostjo v sedmih temeljnih organizacijah združenega dela in skupnostjo skupnih služb pričeli v letošnjem letu še v znatno večji meri uresničevati ustavo SFRJ in Zakon o združenem delu. Zakon o združenem delu ima poseben namen še predvsem, da se delavci v skladu s pogoji dela organizirajo v temeljne organizacije združenega dela na osnovi samoupravnih sporazumov in da se združujejo ter povezujejo v DO in višje oblike medsebojnega povezovanja, predvsem da:

1. Dosežejo čim boljše ekonomske rezultate, da čimbolj smotrno uporabljajo materiale, surovine, za čim večje izkoriščenost osnovnih sredstev še posebno, da bi bile kapacitete v največji možni meri dobro izkoriščene.

2. Da delavci sami ne le ustvarjajo dohodek, temveč da ga v skladu s svojimi in družbenimi planskimi predvidevanji razporejajo za osebne dohodke, za zadovoljitev skupnih potreb (šolstvo, kultura, zdravstvo, telesna kultura, socialno skrbstvo), za nadaljnji razvoj materialne osnove svoje temeljne organizacije, DO in drugih organizacij, v katere se povezuje na osnovi samoupravnih sporazumov, oz. potrebuje njihove storitve (železnice, ptt, ceste itd.).

Načelo pomeni, da ima delavec ne le pravico do dela, temveč da odloča o svojem delu in rezultatih svojega dela.

Proces samoupravnega organiziranja še ni zaključen, ker morajo delavci, družbenopolitične organizacije in samoupravni organi v skladu s razvojem tehnologije, organizacije dela in ekonomike vedno ugotavljati možnosti za ustanavljanje novih temeljnih organizacij. Za enkrat so delavci DO Stol ugotovili, da lahko svoje in skupne interese uresničujejo v sprejeti samoupravni organiziranosti.

Ekonomske kazalci razvoja DO Stol za prvo polletje so uspešni, kar pa ne pomeni, da ni bilo težav, oz., da bo vse tudi v prihodnje teklo brez problemov.

Na osnovi podatkov lahko ugotovimo, da delavci v DO postavljene cilje letnega plana in srednjeročnega plana 1976/80 uspešno uresničujemo. Zaposlenost, ekonomičnost, rentabilnost, akumulativnost in produktivnost dela sledijo predvidevanjem. Celotni prihodek, porabljenega sredstva in dohodek so nad predvidevanji, čeprav moram posebej opozoriti na skoraj enako stopnjo rasti celotnega prihodka in porabljenih sredstev (26,1 oz. 25,6) in na večje povečanje materialnih stroškov (29,2) v odnosu na isto obdobje lani. To pomeni, da moramo skrajno varčno ravnati z energijo, surovinami in drugimi materiali ter s stroški, ker je možno, da prihranimo nekaj milijonov din, ki jih lahko uporabimo za nadaljnji razvoj temeljnih organizacij združenega dela in za DO. Manjši materialni stroški povečujejo skupni dohodek, dohodek in čist dohodek. Zaposleni lahko k temu so prispevali tako, da s surovinami, embalažo, materialom, ravnamo tako, kot bi ravnali, če bi bila to osebna last (skrajno skrbno, varčno in racionalno).

Produktivnost je porasla za 2%, zaposlenost za 2% in danes je v DO Stol

zaposlenih 1650 delavcev. Fizični obseg proizvodnje se je povečal za 4%.

Seveda je dohodek v višini 154 milijonov din večji za 31% od ustvarjenega lani v istem časovnem obdobju, vendar ni vse rezultat boljšega dela, temveč je povečan dohodek zaradi inflacije, zaradi plačil storitve delovni skupnosti in amortizacijskega zneska nad predpisano stopnjo, kar lani bi bilo v dohodku.

O izgubah TOZD-5, TOZD-8 in DSSS ne bi obširneje pisal, ker so nerealno prikazane in niso dejanske. Prepričan sem, da bo devetmesečni obračun pokazal tudi v teh tozidih pozitiven rezultat, še zlasti, če bomo samoupravno sprejete ukrepe dosledno uresničili.

Pri osebnih dohodkih moram posebej opozoriti na to, da v DO pričujemo izvajanje sprejetega samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih razporejanja čistega dohodka TOZD in za delitev sredstev za OD ter skupne porabe delavcev.

Maso OD smo povečali za 31,6% v odnosu na isto obdobje lani, ker pa smo dohodek povečali za 31%, bi smela biti masa za OD večja za 27,9% na osnovi resolucije o socialnem in ekonomskem razvoju SR Slovenije. Pri osebnih dohodkih ne prekoračujemo samoupravnih sporazumov o osebnih dohodkih in lesni panogi in naših samoupravnih aktov v zvezi z OD. Do konca leta bomo pa morali upoštevati tudi predvidevanja v resoluciji občine in republike. Po številnih razpravah v družbenopolitičnih organizacijah, na zborih delavcev in na seji centralnega DS je bilo sklenjeno, da si moramo prizadevati, za povečanje dohodka in tudi osebnih dohodkov na osnovi dela, boljšega gospodarjenja itd., ne pa, da bi osebne dohodke morali zmanjševati.

Zaloge za material, drobni inventar in embalažo so se povečale za 20 milijonov din, nedovršena proizvodnja za 5,1 milijona din, gotovi izdelki za 3,1 milij. din. Iz navedenega sledi, da imamo znatna sredstva vezana v zalogah, čemur moramo posvetiti posebno skrb. Vodje PE, nabavna služba in direktorji TOZD morajo skrbeti za to, da je na zalogi materiala toliko, da proces proizvodnje normalno teče in ne preveč, čeprav vemo, da moramo spomladi povečati zaloge leša zaradi znanih razlogov.

V planu tako letos kot tudi v srednjeročnem obdobju do 30. junija 1978 ne uresničujemo predvidenih izvoznih usmeritev, niti po vrednosti niti po regionalni usmeritvi. V prvem polletju 1978. leta smo izvozili naših proizvodov za 1,717.000 dolarjev, lani v istem času 2,285.000 \$. Letošnji izvoz pa je planiran okoli 4 milijone dolarjev. Prav tako predvideva plan 1976/80 za 1980. leto prodajo naših proizvodov 70% na domačem trgu in 30% v izvoz; za 1978. leto dosegamo 79,6% za domači trg in 20,4% za izvoz, 1979. leta pa 75% domači trg, 25% pa izvoz. V izvozu smo regionalno prisotni pretežno v ZDA, zelo malo v evropskih deželah, na Vzhodu, v Afriki in v deželah Magreba.

Zaradi plačilno-bilančnih razlogov Slovenije in Jugoslavije in zaradi naših potreb po devizah (surovine in oprema) moramo prisotnost naših proizvodov v iz-

vozu povečati. Celotna naša družba uvaža dodatne stimulacije za izvoz v odvisnosti od regionalne usmeritve in od pol izdelkov oz. končnih izdelkov. Stimulacije so od 10 do 30%, poleg tega pa je predlog zakona pred zbori Skupščine SR Slovenije, da tozdom, ki izvažajo od 1 do 25% proizvodnje, se oprošča plačila davka na dohodek TOZD v višini 50%. Če izvažajo 25 do 50% proizvodnje, se oprošča plačila davka v višini 75%, in če izvažajo nad 50% proizvodnje, ne bi bilo potrebno plačati davka na dohodek ustvarjenega v tozdu.

V druge republike prodajamo samo 40% naših proizvodov za domači trg, zato moramo z začetno politiko močnejše prisotnosti v teh republikah nadaljevati in pojačati prodajo prek Interierov oz. predstavništev.

Ekonomske propagandi je potrebna posebna pozornost ob upoštevanju, da izbiramo tiste medije, ki imajo večjo koncentracijo in frekvenco uporabnikov (prospekti, sejmi, panoji, TV oddaje itd.).

Temeljne naloge vseh zaposlenih, vodstva, še posebno pa samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij so:

— v nadaljnjem razvijanju samoupravnih socialističnih odnosov, v krepitvi vloge in položaja delavcev v združenem delu.

To bo mogoče uresničiti z jasnimi in čistimi dohodkovnimi odnosi, kjer prihaja do izraza na eni strani popolnoma samostojna vloga delavcev v tozdu in na drugi strani skupna dohodkovna odvisnost za celotno DO.

Pri dohodkovnih odnosih se srečujemo s številnimi problemi praktične narave, zlasti pa je temeljna naloga strokovnih služb, da objektivno ugotavljajo osnove in merila, na katerih bo mogoče medsebojni obračun med tozdi za proizvode, storitve, materiale, polizdelke itd. Normirani oz. planirani elementi stroškov in njihovo vzporejanje za določeno obdobje nam bo omogočilo, da s samoupravnimi sporazumi o medsebojnih pravicah in obveznostih in odgovornostih med tozdi in med tozdi in DSSS pravilno vrednotimo cene za storitve ali proizvode za daljše časovno obdobje, in s tem tudi pravilno ovrednotimo osnove za ustvarjanje dohodka.

Krepiti moramo združevanja sredstev za skupne naložbe, kar pomeni, dograjevati take ekonomske odnose med tozdi, da bo čimveč učinka na osnovi skupnih naložb in ne le na kreditnih odnosih.

Še boljši, hitrejši, pravočasni sistem informiranja bo zagotovil večjo angažiranost delavcev za pravilne odločitve. Še posebno pozornost moramo posvetiti doslednemu izvajanju sprejetih sklepov samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in razviti delo samoupravnih skupin tako, da ne bo odtujenosti med delavci in delegati v tozidih. Delegacije in delegati pa se morajo aktivneje vključiti v delo Skupščine občine in republike ter ustreznih skupščin SIS in s kritično oceno prispevati k še hitrejšemu razvoju.

— Posebno skrb moramo vsi posvetiti večji produktivnosti dela, ker to zahteva od nas ne le tržna situacija — spo-

Ugotovitev celotnega prihodka ter predlog za razporeditev dohodka in čistega dohodka za obdobje I.—VI. 1978 ter primerjava s planom (v 000 din)

DO STOL	Planirano I.—VI. 78	Doseženo I.—VI. 78	Indeks
			dos. I.—VI. pl. I.—VI. 1978
1. CELOTNI PRIHODEK	472.866	524.556	111
2. PORABLJENA SREDSTVA	339.902	372.322	110
— materialni stroški	332.739	364.629	110
— amort. po predpis. minim. stopnji	7.163	7.693	107
3. DOHODEK SKUPAJ	132.964	152.234	114
— del skupnega dohodka, ki pripada drugim OZD	—	1.389	—
4. DOHODEK	132.964	150.845	113
— izguba	—	3.509	—
5. DOHODEK ZA RAZPOREDITEV	132.964	154.354	116
— amort. nad predpisano stopnjo	5.084	5.761	113
— del dohodka za DSODSP	15.015	15.939	106
— prispevki SIS	8.198	9.644	118
— davki, prispevki, plačila	8.977	12.623	141
6. ČISTI DOHODEK	95.690	110.387	115
— del čistega dohodka za OD	72.254	76.777	106
— del čistega dohodka za inov., rac.	—	—	—
— del čist. doh. za neposredno svobodno menjavo dela	—	386	—
— del čist. doh. za stanov. gradnjo	5.810	5.836	100
— del čist. doh. za druge namene	6.217	5.423	87
— del čist. doh. za skupno porabo	—	—	—
— del čist. doh. za poslovni sklad	8.945	14.195	159
— del čist. doh. za izboljšanje materialne osn. dela	—	—	—
— del čist. doh. za P.S. za posoj. skladu feder. za kredit. hitrejšega razvoja	—	3.085	—
— del čist. doh. za pos. po predpisanih DPS	—	—	—
— del čist. doh. za rezervni sklad	2.464	4.685	190
— del čist. doh. za druge sklade	—	—	—

	I.—V. 1977	I. VI. 1978	Indeks
			I.—VI. 1978 I.—VI. 1977
1. Celotni prihodek	415.916	524.556	126,1
2. Porabljena sredstva	296.257	372.322	125,6
— amortizacija	14.050(7.693)	13.454	96,0
— materialni stroški	282.207	364.629	129,2
3. Skupni dohodek	111.656	152.234	136,2
4. Dohodek	117.895	154.354	131,0
— davki in prispevki	37.336	22.267	59,6
5. Čisti dohodek	80.658	110.387	136,8
— za osebne dohodke	58.331	76.777	131,6
— za stan. izgradnjo	3.925	5.836	148,6
— za poslovni sklad	6.402	14.195	130,3
— za izboljšanje mat. osnove	4.490	—	—
— za posoj. manj razv. RiAP	1.829	3.085	168,6
— za druge sklade	1.700	4.685	275,5

OSEBNI DOHODKI NA DELAVCA ZA OBDOBJE:

Organizacija ZD	I.—VI 1977	1. VI. 1978	Indeks
»Meblo« Nova Gorica	4.731	5.572	118,0
»Stol« Kamnik	4.302	5.284	121,0
»Brest« Cerknica	4.188	4.696	112,0
»Javor« Pivka	3.867	4.661	121,0
»Marles« Maribor	3.743	4.437	119,0
»Novoles« Novo mesto	3.880	4.282	110,0
Lesna ind. v SR Sloveniji	4.027	4.894	121,0
Gospodarstvo v SR Sloveniji	4.449	5.472	118,7

sobnost za konkurenco, temveč je naše bogastvo odvisno prav od tega, če bomo več storili z manj stroškov na eno enoto, da bo za isti čas več storjenega itd. Produktivnost pa lahko povečamo na današnji stopnji razvoja predvsem na osnovi:

a) moderne tehnologije in sodobne opreme,

b) izboljšanju tehnoloških procesov z inventivno dejavnostjo, novatorstvom in izumiteljstvom. To moramo še bolje ovrednotiti, čeprav je v DO letno do 30 izboljšav. Skratka, kreativna dejavnost vsakega in vseh skupaj, mora biti še bolj prisotna,

c) z dobro organizacijo dela,

d) z racionalnim izkoriščanjem delovnih priprav in opreme,

e) z racionalnim izkoriščanjem fonda delovnega časa.

Poslovnim stroškom moramo napovedati vsesplošno vojno. To pomeni, da lahko ob 1% prihranku poslovnih stroškov povečamo materialno osnovo za okoli 4 milijone din.

V tozidih morajo samoupravni organi, politične organizacije, direktorji ekonomiji stroškov in ekonomiji dela posvetiti posebno skrb in skupaj z ustreznimi službami preko analiz oceniti, ugotoviti, na katerem kompleksu se stroški večajo in zakaj se večajo. Šele tako je možno učinkovito odpravljanje žarišč. Organizacija dela med sektorji — službami, mora biti zato dobra, pravočasna in kvalitetna.

— Motiviranost delavcev, spodbuditi interes in pripravljenost za boljše delo nedvomno obstaja; kot primer navajam TOZD-4, kjer so vsi zaposleni en delovni dan namenili k pomembni uresničitvi investicijske naložbe v tem tozdu.

— Varstvu pri delu mora vsak posameznik in vsi skupaj nameniti posebno skrb ne le zaradi zmanjšanja izostankov, temveč predvsem zato, da čuvamo svoje zdravje in svoje življenje.

Tako kot do sedaj ni šlo samodejno ničesar, tako tudi v prihodnje tega ne moremo pričakovati, temveč vsi skupaj moramo vložiti vse napore in jih usmeriti za doseg postavljenih ciljev, ki niso majhni, so pa izvedljivi in realni.

V. Gobec

PRIPRAVE NA JUBILEJNO LETO 1979!

Drugo leto nas čaka praznovanje pomembnega jubileja — 75-letnica obstoja naše delovne organizacije.

Tricetrt stoletja je doba, v kateri več kot ena človeška generacija doživi svoj začetek, vzpon in zaton, za podjetje pa pomeni ta čas še vedno vzpenjanje in večanje zmogljivosti in uspehov.

Da bi bilo leto 1979 res vredno tako visokega jubileja, bo potrebno sodelovanje vseh 1700 članov naše delovne skupnosti, tako da bi vsak čimveč prispeval k uspehom, ki jih želimo doseči.

Za pripravo in izvedbo praznovanja, od začetka leta do zaključne prireditve, je postavljen odbor, ki ima nalogo, da poskrbi za to, da bodo tudi širša javnost v naši državi in naši poslovni partnerji v tujini seznanjeni z našim jubilejem in uspehi in da bodo vse organizacije v podjetju in v krajevni skupnosti sodelovale pri programu, ki se pripravlja v ta namen.

F. Štebe

Odnosi med skupnimi službami in TOZDI

Delavski svet delovne organizacije je na predlog izvršilnega odbora delovne organizacije dal v javno razpravo delavcem STOLA osnutek samoupravnega sporazuma o svobodni menjavi dela in o ureditvi drugih razmerij med delovno skupnostjo skupnih služb in temeljnimi organizacijami, ki so v sestavi Stola. Obenem je tudi razpisal referendum za sprejem. O samoupravnem sporazumu bomo glasovali 4. 10. 1978.

Ko smo sprejemali samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo, smo sočasno ustanovili delovno skupnost za opravljanje del skupnega pomena. Krajše jih imenujemo kar »delovna skupnost«. To je tisti del delovne organizacije oziroma tisti delavci, ki opravljajo dela in opravila skupnega pomena za vse temeljne organizacije. To so: nabava, tehnična priprava dela, študij dela in programiranje, oblikovanje izdelkov, finančno računovodstvo, stroškovno računovodstvo, finančni posli, splošne in pravne zadeve, kadrovske zadeve, služba za organizacijo in programiranje, računalniška operativna, služba varstva pri delu in še druge naloge, ki se določijo ali dogovorijo s splošnim aktom. Vsa ta opravila bi sicer morale temeljne organizacije opravljati same. To pa bi povzročilo neprimerno večje stroške. Zato pa zakon o združenem delu dovoljuje delavcem, da organizirajo v danih pogojih najprimernejše skupne službe, ki pa smo jih, kot nam je znano, tudi ustanovili in organizirali.

Tako kot nastajajo pri delu temeljne organizacije različni stroški, ki so vsi vezani na delo v temeljni organizaciji, prav tako nastajajo v zvezi z delom skupnih služb določeni stroški. V tem članku ne bomo obravnavali, kateri stroški so to — saj jih tako obravnavamo na zborih in samoupravnih organih vsake tri mesece. Ogleдали si bomo samo, zakaj moramo sprejeti samoupravni sporazum o menjavi dela in ureditvi drugih razmerij med skupnimi službami in TOZD ter kaj je bistvena vsebina sporazuma.

Ustava in drugi predpisi določajo, da je osebni dohodek odvisen od dela in je lahko samo toliko velik, kolikor je delo vredno. Delavci v skupnih službah opravljajo delo, ne zato, da nekaj delajo, ampak opravljajo določena opravila in dela samo za temeljne organizacije. Sami ne ustvarjajo nobene nove vrednosti; to ustvarijo le delavci v neposredni proizvodnji. Ker delavci v skupnih službah torej ne ustvarjajo nove vrednosti, ne morejo stroškov, ki nastajajo z njihovim delom in zaradi njihovega dela, sami pokrivati. Stroške pokrivajo TOZDI iz svojega dohodka kot plačilo za delo, ki ga skupne službe za njih opravijo. To pomeni, da so si delavci v skupnih službah in delavci v TOZD zamenjali delo za sredstva.

Menjava dela in sredstev pa je nova kvaliteta v medsebojnih razmerjih: nič več skupne službe ne bodo »zaračunavale« svojega dela, ampak se bodo z delavci v proizvodnji dogovorili o ceni dela, seveda pa tudi, in to predvsem, o nalogah, ki jih morajo delavci skupnih služb strokovno, kvalitetno in pravočasno opraviti zanje.

Ker pa menjava dela in sredstev pomeni tudi prevzemanje skupnega rizika in po sporazumu o združitvi tudi solidarnostno obnašanje obeh partnerjev v

sporazumevanju, je jasno, če že ne očitno, da delavci v skupnih službah ne morejo biti v nič bolj ali manj ugodnem položaju kot delavci v proizvodnji, ampak so vsi skupaj odvisni od dela in delovnih uspehov vseh delavcev v Stolu.

Ta razmerja doslej v našem kolektivu niso bila povsem dobro postavljena. Odslej dalje nam bo predlagani samoupravni sporazum omogočil, da bomo do danes postavljena ali postavljana razmerja spremenili v dogovarjanja, v samoupravno sporazumevanje. Že zaradi tega mora biti javna razprava konkretna in obenem tudi obračun dosedanjega dela in opredelitev nalog skupnih služb za v naprej.

Po osnutku sporazuma je plačilo temeljnih organizacij prihodek delovne skupnosti. S tem prihodkom bodo morale skupne službe pokrivati vse svoje stroške, od materialnih stroškov preko amortizacije in osebnih dohodkov delavcev, sredstev za razširjeno reprodukcijo. S te strani bodo dobili v delitvi sredstev enak in enakopraven položaj z delavci proizvodnih temeljnih organizacij. Pri tem bodo morali stremeti za istimi cilji, kot delavci v neposredni proizvodnji: njihovo delo bo moralo biti ob vnaprej postavljenih nalogah in ciljih čim bolj gospodarno opravljeno, to je z najmanjšimi možnimi stroški in le z nujno potrebnimi ljudmi, pri čemer pa kvaliteta dela in odgovornosti ne bi smela biti zanemarljena, ampak nasprotno: odgovornost za opravljeno delo bo postal prvi element uspešnosti.

Iz osnutka sporazuma bomo citirali nekaj dolžnosti delavcev skupnih služb:

— vestno bodo poslovali z zaupanimi sredstvi in jih smotrno in racionalno iz-

koriščali v skladu z njihovo naravo in namenom,

— nova osnovna sredstva bodo nabavljali le po odločitvi temeljnih organizacij, razen sredstva manjše vrednosti,

— sklepali bodo pogodbe o sredstvih v poslih, za katere ima delovna skupnost samoupravno pooblastilo, sklepanje samo pa mora temeljiti na sprejeti poslovni politiki, letnih planih in drugih samoupravnih odločitvah,

— osebni dohodki za živo in minulo delo se bodo oblikovali na osnovi meril določenih v samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah in merilih za pridobivanje in razporejanje dohodka — vrednostne točke za dejanski obračun mase osebnih dohodkov ne sme presegati povprečne vrednosti točke temeljnih organizacij.

— sredstva za razširjeno reprodukcijo lahko določijo tozdi z letnimi plani,

— materialni stroški skupnih služb so dejansko stroški temeljnih organizacij in se posebej izkazujejo v okviru poslovanja,

— delovna skupnost izdelava za vsako organizacijsko enoto program dela iz katerega je razvidno število ur, ki jih bo opravila za posamezno temeljno organizacijo, izračunala se bo povprečna dogovorjena cena ure, na ta način pa tudi planirana storitev delovne skupnosti po posameznih TOZD.

Prepričani smo, da boste v javni razpravi vsi sodelovali in jo s konkretnimi predlogi obogatili.

K. Vavpotič

»Je kdo proti? Se je kdo vzdržal? Ne, torej lahko ugotovimo, da je tudi ta predlog soglasno sprejet.«

Skladovnice lesa! Vedno bolj iskan in dragocen material. Zato je še kako pomembno, kako ga uporabimo!

Pomembnejši sklepi delavskega sveta delovne organizacije

DS DO je na svoji 4. redni seji, ki je bila 4. septembra 1978 obravnaval in sprejel naslednje sklepe:

1. Pri pregledu sklepov zadnje seje je DS DO ugotovil, da so sklepi v glavnem realizirani ali pa so v postopku izvrševanja.

2. DS DO, DS tozdov in svet DSSS so potrdili in sprejeli Poročilo o poslovanju za obdobje od 1. 1. 1978 do 30. 6. 1978.

3. DS DO je potrdil sklepe DS tozdov, s katerimi so sprejeli naslednje predloge za odobritev investicijskih vlaganj:

a) odobri se investicijsko vlaganje v izgradnjo skladišča v Sarajevu I. faza — pridobitev ustreznih komunalno urejenih površin v velikosti 2880 m² in predvideni vrednosti 2.880.000.— din.

b) za TOZD SLOGA Moste se odobri dodatni znesek v višini 1.480.000.— din za ureditev celotnega sistema odsesovanja lesnih odpadkov.

c) za potrebe razdelilnice hrane v TOZD 1 se odobri nabava pomivalnega stroja za posodo z ustreznim številom grelnih posod za prevoz hrane. Višina te naložbe znaša po predračunu dobavitelja okoli 1.512.000.— din.

d) odobri se tudi nabava ustreznih furnirskih škarij za potrebe tistih tozdov, ki potrebujejo furnir večjih dolžin. Vrednost znaša ca. 850.000.— din, nameščenosti pa bi bile v PE-6 TOZD 1.

4. a) DS DO je ugotovil, da sta osnutka samoupravnega sporazuma o svoobodni menjavi dela in ureditvi drugih razmerij med delovno skupnostjo skupnih služb in temeljnimi organizacijami STOL in o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih temeljnih organizacij v proizvodnji in temeljne organizacije skupnega pomena — Tehnične storitve, primerna za javno razpravo, in ju dal delavcem vseh temeljnih organizacij in delovni skupnosti v javno razpravo.

b) za sprejem omenjenih dveh sporazumov je razpisal referendum, ki bo 4. oktobra 1978.

c) za izvedbo referenduma je imenoval centralno volilno komisijo v naslednjem sestavu: Štros Alojz, Jež Anica in Tomšič Riko.

Volilne komisije po posameznih tozdih pa imenuje DS tozda.

5. DS DO je potrdil kadrovske spremembe v Odboru za SLO in družbeno samozaščito, in sicer:

a) za predsednika je namesto Urh Ivana imenoval glavnega direktorja Gobec Vinka.

b) za člana je namesto Sikošek Franca imenoval Štebe Franca, namesto Flis Maksa pa Blazinčič Ivana.

c) v odbor je imenoval še Suhadolc Radota.

6. Na predlog komisije za vrednotenje dela je DS DO sprejel, da se:

a) v TOZD 2 strojna obdelava s 1. 9. 1978 opravljajo nove naloge in opravila

— Pomočnik vodje obžagovalnega agregata — novi in

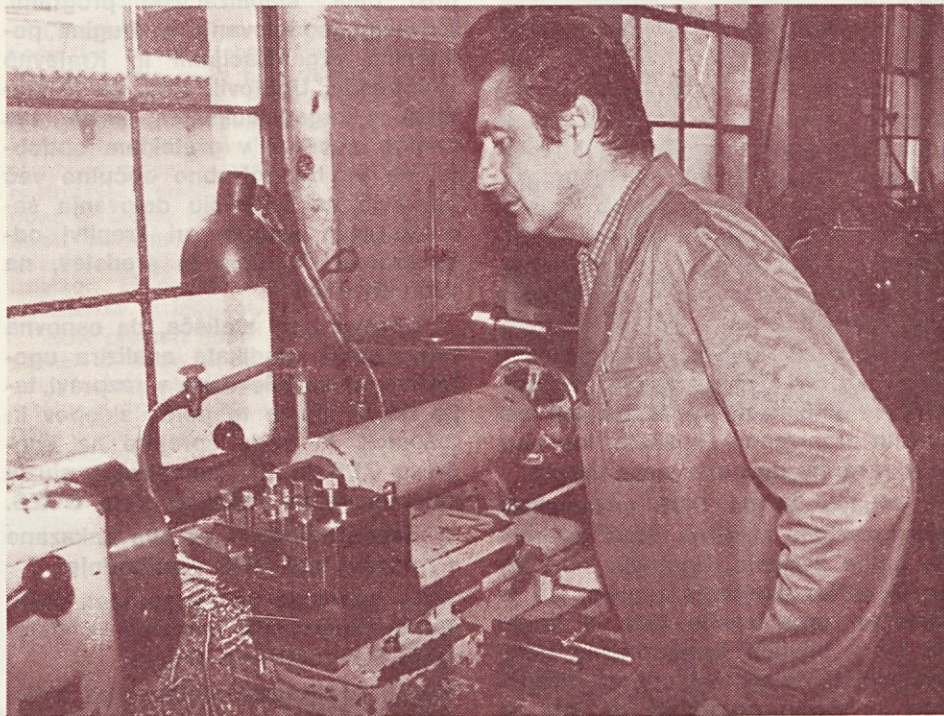
b) v finančnem računovodstvu nove naloge in opravila — administrator v likvidaturi.

7. DS DO je na podlagi sprememb in dopolnitev Pravilnika o stanovanjskih raz-

merjih odobril tov. Zalokar Angelci stanovanjski kredit v višini 40.000.— din.

8. DS DO je odobril ŠD »Virtus« znesek v višini 7.500.— din za prevoz v Milje (Italija) na povratno nogometno srečanje s pionirji zamejskih Slovencev.

I. Kočar

Delavci v Stolu imamo poleti kolektivni dopust, ki je že vnaprej planiran z letnim koledarjem. Ta odmor pa ne velja za delavce, ki delajo v oddelku vzdrževanja. Tedaj je zanje najboljša priložnost, da na orodjih, strojih, strojnih linijah in drugem v tovarni opravijo vzdrževalna dela. Ko smo drugi na dopustu, je zanje največ dela. Popraviti morajo vse, kar se zaradi proizvodnje med letom ni dalo. Tega je v Stolu zaradi tisočerihih različnih proizvodnih operacij vsako leto veliko. Izvajalci remontnih del morajo danes obvladati še vse tisto, kar pred nekaj leti ni bilo potrebno.

Aktivnost osnovnih organizacij sindikata pred 9. kongresom ZSS

22. avgusta je izvršni odbor sindikalne konference organiziral javno razpravo:

- o delu Zveze sindikatov Slovenije med 8. in 9. kongresom ZSS;
- predlaganih sklepih 9. kongresa ZSS;
- o osnutku statuta Zveze sindikatov Slovenije.

Razprava je bila organizirana skupno za vse OOS. Sodeloval pa je tudi širši družbenopolitični aktiv ter predstavniki strokovnih služb in Krajevne skupnosti. Razprave so se udeležili in aktivno sodelovali tudi predstavniki republiškega odbora sindikata lesnih delavcev in občinskega sindikalnega sveta.

Naloga, ki smo si jo postavili v javni razpravi, je bila predvsem ugotovitev delavnosti in aktivnosti osnovnih organizacij sindikata, kar nam je v razpravi do neke mere uspelo.

Dejstvo je, da OOS v temeljnih organizacijah niso na vseh področjih polno zaživele. Ugotovili smo, da se le težko uveljavlja pravilo, da je temeljna organizacija tista, v kateri se mora odvijati samoupravno delo, uveljavljati delegatski odnosi. Prepočasni se damo prepričati, da ima na primer delavski svet delovne organizacije več ali manj le vlogo koordinatorja in da le skupno določa poslovno politiko delovne organizacije. Tozdi pa je tisti, ki naj odloča o samem delu, življenju in proizvodnji. Ugotovili smo, da se stanje izboljšuje in da bodo ob aktivnejši vlogi osnovnih organizacij sindikata ter drugih družbenopolitičnih organizacijah dobile temeljne organizacije združenega dela svoj pomen.

Delegatski odnosi so teoretično urejeni, vendar smo tudi pri nas ugotovili, da v praksi ti odnosi še niso v polni meri zaživel. To se kaže predvsem pri analizi razprav delegatov na delavskih svetih, občinskih skupščinah, zborih združenega dela, interesnih skupnostih itd. Da v praksi še ni tako, pa delegati večkrat navajamo tudi opravičene vzroke. Obsežnost materialov napisanih v preveč učenem jeziku je večkrat vzrok, da delegat kot proizvajalec, koristnik ali izvajalec ne opravlja svoje vloge delegata.

V kritični oceni svojega dela smo spregovorili o vlogi sindikata pri uveljavljanju delegatskih in samoupravnih odnosov. Uresničevanju zakona o

združenem delu, planiranju in sprejemanju planov, delitvi dohodkov in osebnih dohodkov, kadrovska politika, izobraževanje, štipendiranje, družbeni standard, rekreacija, medsebojni odnosi, delovna disciplina, produktivnost dela, stabilizacijski programi, inovacije, sodelovanje z drugimi političnimi organizacijami in Krajevno skupnostjo. Ugotovili smo, da je sindikat v organizacijskem smislu res mnogo napravil v preteklem obdobju, da pa bo potrebno občutno več napraviti na področju delovanja samoupravnih skupin, pri krepitvi odgovornosti do dela in sredstev, na vseh nivojih.

Sprejeli smo stališča, da osnovna organizacija sindikata analizira ugotovitve, ki so bile dane v razpravi, tako da bi jim le te poleg sklepov in resolucij, ki bodo sprejete na kongresu ZSS in ZS Jugoslavije, služili kot osnove za nadaljnje delo OOS.

Razen nalog, ki so bile nakazane v razpravi, naj OOS v prihodnje:

- posvetijo več pozornosti širjenju samoupravnih odnosov in delovanju samoupravnih skupin;
- zainteresirati delavce za aktivnejše sodelovanje pri gospodarjenju v tozdi in DO in to v smislu zakonov o združenem delu;
- pri delu v samoupravnih organizacijah, skupščinah, SIS, nuditi delega-

tom vso pomoč in podporo pri uveljavljanju samoupravnih pravic in dolžnosti;

— skrbeti za večje strokovno in splošno izobraževanje delavcev;

— nuditi delavcem pomoč pri uveljavljanju njihovih pravic (sodelovanje pri disciplinskih postopkih);

— skrbeti za dobro obveščenost delavcev z izdajo kratkih in jedrnatih informacij;

— aktivnejše sodelovanje pri pravi in sprejemanju programov in sprejemanju sporazumov;

— vključevanje na področje dohodkovnih odnosov ter sporazumevanje med tozdi v vseh oblikah medsebojnega sodelovanja itd.

Vsak delavec mora čutiti organizacijo sindikata na vsem področju svojega delovanja in v njem tudi aktivno sodelovati.

F. Sikošek

»Hudič! Ne morem razumeti, zakaj so cene vsak dan višje?«

Sindikalna delegacija lesne industrije iz Sovjetske zveze je letos 6. 9. obiskala našo delovno organizacijo.

Ogledala si je proizvodnjo v tozdu 2, nato pa je z našimi predstavniki izmenjala izkušnje o delu, o vedno večji vlogi samoupravljalcev pri vseh odločitvah in o pomenu sindikata.

Po obisku pri nas so si gostje iz Sovjetske zveze ogledali še nekatera druga podjetja v Jugoslaviji.

Rekonstrukcija v Slogi

Delavci v tozdu 4, v Slogi v Mostah so večkrat težko opravljali svoje naloge zaradi neustreznih in premajhnih, delovnih prostorov. Današnji čas zahteva, da so izdelki izdelani v primernem času in vedno kvalitetno na višini. Če je značaj dela tak, kot je to v tozdu 4, kjer izdelujejo opremo direktno po naročilu kupcev in ni serijska, je težko ugoditi vsem zahtevam.

Sedeminpetdesetčlanski delovni kolektiv se je zavedal, da je potrebno čimprej modernizirati njihove delovne prostore. Tega se je zavedal tudi celoten Stolov kolektiv in z odobritvijo investicij tozdu 4 omogočil našemu najmanjšemu tozdu, da še letos prične delati v sodobnih delavnicah. S posojili, ki so jih dali vsi Stolovi tozdi Slogi, je izraženo zaupanje, da bo tozdu 4 vrnil vložena sredstva in po najboljših zmogljivostih opravljal dela v novih pogojih.

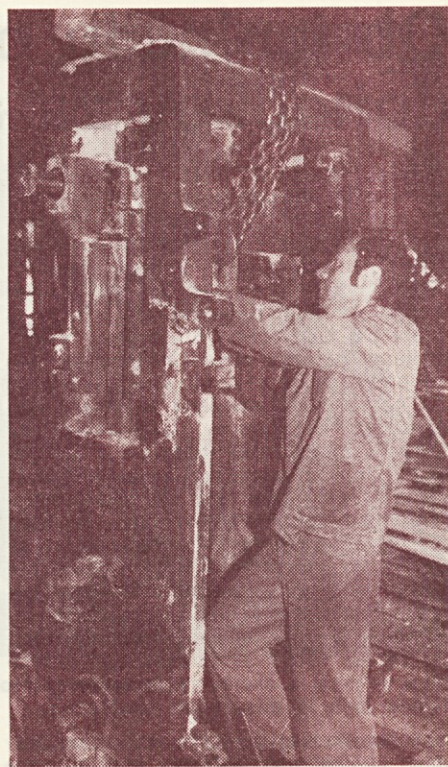
O rekonstrukciji v Slogi sem se pogovarjal z vodjem tozda ing. Kahnetom, ki mi je obrazložil načrtovane novosti v njihovem obratu in pokazal začetna dela.

Delavci v Slogi so vedeli, da dolgo časa ne morejo biti niti brez dela starih, čeprav zasilnih prostorov, zato so sklenili, da bodo v kar najkrajšem času

S pridobitvijo gradbenega dovoljenja so bile težave, posebno zato, ker se je za začetek gradbenih del zelo mudilo. Končno je bilo tudi to pri kraju in delavci podjetja Slovenija ceste so lahko pričeli z delom. Novi objekt, katerega stebri in nekaj vmesnih zidov že stoji, ima obliko črke L. Podaljšek obstoječe zidane strojne delavnice bo do izida te številke Glasila že pod streho, če bo vreme izvajalcem naklonjeno.

Obstoječi prostori strojne delavnice bodo po novem tehnološkem postopku preurejeni. Na novo bo urejena priprava furnirja, prostor za furniranje, deponija zafurniranih, a še neobdelanih polizdelkov in dvojna prižagovalka. Stari prostori strojnega oddelka bodo začetek strojne postrojitve v novih prostorih. V podaljšku novih prostorov bo montažni oddelek, oddelek površinske obdelave s priročnim skladiščem laka in skladiščem končnih izdelkov, ki pa bo služilo skladiščenju polizdelkov in izdelkov.

Novi prostori bodo merili 2000 m² površine in bodo sodobno opremljeni. V vrhnjih delih sten bodo montirana velika stekla, ki bodo dajala dovolj svetlobe pri delu, urejeno bo tudi odsesavanje lesnih odpadkov.

Novi prostori bi morali služiti svojemu namenu že v novembru. Ker bo priključitev teh oddelkov k stari strojni delavnici zahtevala tudi nekaj časa, so delavci v Slogi poleti koristili samo teden dni kolektivnega dopusta. Ostalo polovico pa bodo koristili med priključevanjem. Sedaj tudi delajo na proste sobote. Tako se bo nabralo še pet opravljenih delovnih dni, kar naj bi skupaj zadostovalo za notranja montažna dela.

Lansko leto je bila zgrajena v Slogi kotlovnica s silosom za lesne odpadke, urejeno imajo skladiščenje iverk in furnirja, čaka pa jih še zgraditev novega prostora za postavitve žage za razrez hlodovine, kjer bodo rezali neserijske debeline desk, plohov in tramov za potrebe vzdrževanja vseh tozdov.

Z ureditvijo okolice in asfaltiranjem dovoznih poti bo izvedena ureditev tozda 4 tudi na zunaj.

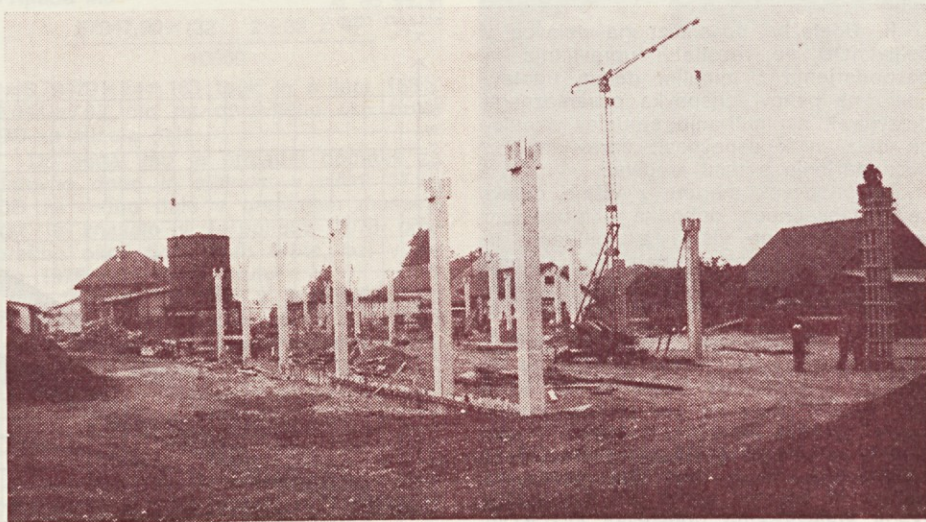
C. S.

pripravili vse potrebno za gradnjo. Po sklepu delavskega sveta tozda so v prostem času, to je popoldne in na prosto soboto, pričeli odstranjevati lesene lope.

Delo so vzeli zelo resno. Pri odstranjevanju starih objektov so sodelovali skoraj vsi delavci Sloge. Tako so v času od 16. do 23. 8. v celoti odstranili pet lesenih lop, v katerih je bila nameščena žaga za razrez hlodovine in zasilno skladišče. Les, ki je bil še uporaben, so pripravili za gradben les, ki je prišel prav pri novih gradnjah, ostalo pa bodo uporabili za kurjavo. Ker je bila ena izmed lop pokrita s starim strešnikom bobrovcem, so tega ponudili kamniškemu muzeju, ki ta pokrivni material koristno uporablja za obnavljanje starega dela Kamnika.

Zamisel in pridnost delavcev v Slogi pri odstranjevanju starih prostorov je potrebno pohvaliti.

Ob izplačilu osebnih dohodkov za avgust

Pri obračunu in izplačilu OD za mesec avgust 1978 smo ponovno napravili korak naprej pri izvajanju Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka TOZD in za delitev sredstev za OD ter skupno porabo delavcev. V skladu s sklepi DS TOZD in DS delovne organizacije o izvajanju določil navedenega samoupravnega sporazuma smo v obračun OD namesto dosedanjega dodatka za delovno dobo in stalnost uvedli delitev OD na osnovi rezultatov upravljanja in gospodarjenja z minulim delom, kar uveljavlja v večji meri kot do sedaj povezovalo med doseženimi rezultati in med delitvijo sredstev za OD. Sredstva za ta del OD smo razporedili na osnovi doseženih rezultatov upravljanja in gospodarjenja z minulim delom v I. polletju letošnjega leta, razdelili in obračunali kot OD pa po merilih za prispevek posameznega delavca k akumuliranju sredstev minulega dela in doseženim rezultatom.

I. Rezultat ugotavljamo na osnovi količine akumuliranih sredstev minulega dela, ki jo merimo s stanjem lastnih sredstev poslovnega sklada in na osnovi uspešnosti upravljanja in gospodarjenja s temi sredstvi, ki jo merimo s porastom rentabilnosti, akumulativnosti in ekonomičnosti v primerjavi z enakim obdobjem (konkretno s I. polletjem) preteklega leta. Rezultat izražamo z **vrednostjo točke** za obračun OD po rezultatih upravljanja in gospodarjenja z minulim delom (VT). Ta vrednost znaša **0,044 din/h** in je začasno enaka za vse TOZD in DSODSP.

Zaradi reorganizacije TOZD smo to vrednost obračunali po doseženih rezultatih cele delovne organizacije, ker rezultati po posameznih TOZD niso primerljivi, oz. jih za preteklo leto ne moremo ugotoviti zadosti zanesljivo. V obračunu tudi ni upoštevana rentabilnost, ker so se spremenili predpisi o evidenci povprečno uporabljenih sredstev, tako da podatki niso primerljivi. Vrednost točke bomo obračunavali po vsakem periodičnem obračunu, izračunana vrednost pa se uporablja za obračun OD za minulo delo v vseh mesecih do naslednjega izračuna.

II. Udeležbo posameznega delavca v delitvi OD po rezultatih upravljanja in gospodarjenja z minulim delom ugotavljamo na osnovi prispevka posameznega delavca k akumuliranju sredstev minulega dela in k uspešnosti upravljanja in gospodarjenja s temi sredstvi.

Ta prispevek merimo z višino delavčevega osebnega dohodka v preteklem letu (sorazmerna višina akumuliranja in vpliva na doseženi rezultat) in s skupno delovno dobo in delovno dobo v delovni organizaciji (trajanje akumuliranja in vplivanja na rezultat), izražamo pa ga s celim številom točk za delitev OD po rezultatih upravljanja in gospodarjenja z minulim delom.

Kot osebni dohodek v preteklem letu smo upoštevali bruto izplačane OD in nadomestila OD v letu 1977, razen za nadure in bolniški stalež. Za čas bolniškega staleža smo upoštevali OD v vi-

šini povprečnega OD delavca za redno delo, to je tako kot bi bil delavec na rednem dopustu. Za delavce, ki so pričeli z delom v delovni organizaciji po 1. 1. 1977, smo izplačane zneske OD preračunali na polno letno število ur (2192) in na povprečni nivo OD v letu 1977. Število točk posameznega delavca (T) izračunamo tako, da njegov bruto OD v preteklem letu (ODP) pomnožimo s šestvinkom polovice let skupne delovne dobe (SDD) in četrtine let delovne dobe v Stolu (DDO), zmnožek pa delimo s 10000. Rezultat zaokrožimo na celo število. V obračunu upošteujemo število celih let delovne dobe dosežene do 31. 12. 1978. Ustrezni obrazec za izračun števila točk se glasi:

$$T = \frac{ODP \times (SDD : 2 + DDO : 4)}{10000}$$

Izračun osnov in števila točk bo na razpolago za vpogled pri poenterkah.

III. Pripadajoči znesek bruto OD po rezultatih upravljanja in gospodarjenja z minulim delom izračunamo za posameznega delavca tako, da pomnožimo število opravljenih delovnih ur delavca v obračunskem mesecu (Dh) s številom točk (T) in vrednostjo točke (VT=0,044). Ustrezni obrazec se glasi: $ODMD = Dh \times T \times VT$ oz. $ODMD = EF. ure \times din/h$ (na izplačilni kuverti).

Pri številu opravljenih ur upoštevamo tudi ure rednega delovnega odmora (malice), ves pripadajoči znesek pa se upošteva pri izračunu povprečnega OD delavca za obračun nadomestil OD ipd., tako kot do sedaj.

V celim sistemu je upoštevano načelo, da je tudi k uspešnemu gospodarjenju in upravljanju z minulim delom več prispeval tisti delavec, ki je več in dalj časa izdajal sredstva za akumulacijo in več in dalj časa prispeval k dobrim rezultatom s svojim vsakodnevnim delom po merilih za uspešnost živega dela.

IV. Pri obračunu OD za mesec avgust 1978 je OD po rezultatih upravljanja in

gospodarjenja z minulim delom obračunan tako, kot je opisano v točki I. do III. in izkazan na izplačilni kuverti pod oznako VP : 35 DOD. ZA MIN. DELO.

Enak izračun je opravljen za obdobje od 1. 1. do 31. 7. 1978. Razlika med tako izračunanim OD za minulo delo in izplačanim dodatkom za delovno dobo in stalnost v tem obdobju je obračunana in izkazana na izplačilni kuverti pod oznako VP : 35 PORAČ. DOD. MIN. D. z navedbo bruto in neto zneska razlike. Negativne razlike se pri izplačilu niso upoštevale.

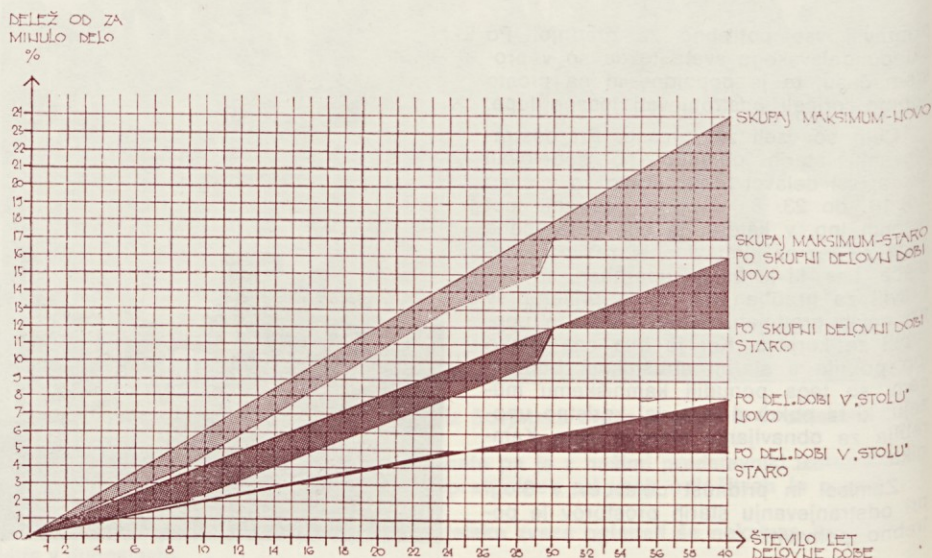
V nadaljnjem obračunu tega dela OD bo število točk za posameznega delavca (prikazano v koloni: NORMA URE) ostajalo do konca leta nespremenjeno, mesečno se bo spreminjalo število ur (prikazano v koloni: EF. URE), četrtletno pa vrednost točke. Sprememba vrednosti točke bo vidna v koloni: DIN/h, kjer je prikazan na izplačilni kuverti zmnožek števila točk in vrednosti točke. Na ta način bo izračun tega dela OD v bodoče enostavnejši in bolj razumljiv.

V. Pri poročanju za obdobje od 1. 1. do 31. 7. 1978 prihaja do razlik v višini poračunskih zneskov, ki jih povzroča naslednje:

1. Ker je ena od osnov za izračun števila točk izplačani OD v preteklem letu in ne povprečni OD v preteklem mesecu, so razlike za poračun večje pri tistih delavcih, ki niso menjali dela v letu 1978. Sprememba merila je upravičena zato, ker sredstva, akumulirana v tekočem letu, praviloma še ne vplivajo na rezultate upravljanja in gospodarjenja z minulim delom, hkrati pa merilo samo v večji meri kot doslej upošteva vse oblike prispevanja k akumuliranju sredstev minulega dela. Povprečno je OD za leto 1977 za ca. 20% nižji kot OD za I. polletje 1978, pri posameznih delavcih pa so razlike lahko večje ali manjše.

Pri tem vpliva v večji meri na razliko predvsem: različna struktura časa v letu 1977 in 1978 (več ali manj bolniške, dopusta, odsotnosti ipd.), pridobitev nekaterih pravic iz OD v letu 1978 (doplačilo razlike v kategoriji ipd.) ali premeritev na zahtevnejše delo v letu 1978, kar vse spreminja razmerje med osnovo po prejšnjem in po novem načinu. Kljub

GRAFIČNI PREGLED UČINKA SPREMENB V DELITVI OD PO MINULEM DELU /OD 1977=98 OD 1978/

popravku OD za čas bolniškega staleža lahko v tistih primerih, ko je delavec bo-
loval dalj časa v drugi polovici leta 1977,
to tudi povzroči večjo razliko med obe-
ma osnovama.

2. Dosedanja lestvica dodatka za de-
lovno dobo in stalnost je bila omejena
v svojem zgornjem delu tako, da se %
tega dodatka po 30 letih delovne dobe ni
več spreminjal, sedanja merila pa upo-
števajo načelo, da delavec v teku dela
pridobiva čedalje večji del OD na osno-
vi svojega prispevka k upravljanju in go-
spodarjenju z minulim delom.

Zaradi posebnosti v prejšnji lestvici
(skok za 2% od 29 na 30 let delovne
dobe in nato zaustavitev) so razlike za
poračun najmanjše pri zaposlenih, ki ima-
mo do konca leta 1978 do 5 let in med
30 in 32 let skupne delovne dobe, po-
sebnost če je pri drugi skupini (med 30
in 32 let) delovna doba v Stolu manjša
od 26 let.

Razlike so približno enakomerne pri
zaposlenih, ki imajo med 10 in 25 let de-
lovne dobe, velike pa so pri delavcih, ki
imajo med 27 in 29 let ter nad 34 let
delovne dobe. Primerjava obeh lestvic je
vidna na priloženem grafičnem pregledu.
Če se hkrati pojavijo neugodni vplivi iz
1. in 2. točke, lahko v posameznih pri-
merih pride tudi do negativne razlike.

3. Izračunano število točk združuje
vplivne elemente osnove (osebni doho-
dek v preteklem letu) in delovne dobe.
Ob enotni vrednosti točke se oba odra-
žata v znesku OD za minulo delo in ob
upoštevanju navedenih posebnosti tudi v
znesku razlik za poračun. Poračunski zne-
ski se nanašajo na 7 mesecev v letu
1978, torej so absolutne razlike 7-krat
večje kot v normalnem obračunu.

Največji izračunani bruto znesek OD
iz minulega dela za 7 mesecev znaša
24413,76 din bruto in predstavlja prera-
čunano na celo leto 18,1% OD v pre-
teklem letu, obračunska razlika za 7 me-
secev v tem primeru znaša 3470,16 din
bruto oz. 2422,17 din neto, mesečno pa
je to 1,78% lanskega povprečnega me-
sečnega OD tega delavca. Delavec ima
36 let delovne dobe, od tega 9 let v
Stolu. Največja obračunska razlika znaša
za 7 mesecev 5403,23 din bruto oziroma
3674,73 din neto, kar je mesečno 6%
lanskega povprečnega mesečnega OD te-
ga delavca, ki ima 40 let delovne dobe,
od tega 31 let v Stolu.

Povprečna obračunska razlika za 7
mesecev znaša 556,11 din bruto oziroma
379,09 din neto, najmanjša obračunska
razlika pa 0.

Razlike v poračunskih zneskih pome-
nijo, da so tisti delavci, pri katerih so ti
zneski majhni, že dosedaj prejimali pri-
bližno tolikšen OD iz minulega dela, kot
smo se dogovorili s samoupravnim spo-
razumom, tisti, pri katerih so ti zneski
večji, pa so dosedaj prejimali manj, kot
smo določili v samoupravnem sporazu-
mu. S tem poračunom smo to nesklad-
je odpravili in uskladili z določili Samo-
upravnega sporazuma o skupnih osnovah
in merilih.

4. Možno je, da so se pri izračunu
pripetile tudi posamezne napake. Te bo-
mo popravili, čim jim ugotovimo vzrok
in velikost, kar pa bo možno le s kon-
struktivnim sodelovanjem vseh prizade-
lih pri ugotavljanju napake in vzroka na-
pake.

Delavci TOZD 2 pri pregledu letošnjih poslovnih rezultatov.

VI. Za lažjo kontrolo pravilnosti ob-
računa OD za minulo delo navajamo ne-
kaj primerov:

1. Delavec je imel v preteklem letu
116380,52 din bruto OD, do 31. 12. 1978
ima 36 let 7 mesecev 19 dni skupne de-
lovne dobe in 29 let 8 mesecev 22 dni
delovne dobe v Stolu.

Pripada mu

$$116380,52 \times (36 : 2 + 29 : 4)$$

$$10000$$

= 11,638052 × 25,25 = 294 točk in s tem
294 × 0,044 = 12,94 din na opravljeno uro
bruto OD za minulo delo.

Število točk (294,00) je na izplačilni
kuverti izpisano v koloni NORMA URE,
pripadajoči bruto znesek na uro (12,94)
pa v koloni DIN/h.

Do sedaj mu je pripadal dodatek za
delovno dobo in stalnost v višini 17%
OD za redno delo v prejšnjem mesecu,
kar je znašalo v I. polletju 1978 pov-
prečno okoli 10,92 din/h bruto oz. v ju-
liju 1978 11,22 din/h bruto.

2. Delavec je imel v preteklem letu
67947,90 din bruto OD, do 31. 12. 1978
ima 32 let 2 meseca 2 dni skupne de-
lovne dobe, in sicer vso v Stolu.

Pripada mu

$$67947,90 \times (32 : 2 + 32 : 4)$$

$$10000$$

= 6,79479 × 24 = 163 točk in s tem 163 ×
0,044 = 7,17 din na opravljeno uro bruto
OD za minulo delo.

Do sedaj mu je pripadal dodatek za
delovno dobo in stalnost v višini 17%
OD za redno delo v prejšnjem mesecu,
kar je znašalo v I. polletju 1978 pov-
prečno okoli 5,90 din/h bruto, oz. v ju-
liju 1978 6,56 din/h bruto.

3. Delavec je imel v preteklem letu
67396,30 din bruto OD, do 31. 12. 1978
ima 3 leta 15 dni skupne delovne dobe,
in sicer vso v Stolu.

Pripada mu

$$67396,30 \times (3 : 2 + 3 : 4)$$

$$10000$$

= 6,739630 × 2,25 = 15 točk in s tem 15 ×
0,044 = 0,66 din na opravljeno uro bruto
OD za minulo delo.

Do sedaj mu je pripadal dodatek za
delovno dobo in stalnost v višini 1,6%
OD za redno delo v prejšnjem mesecu,
kar je znašalo v I. polletju 1978 povpreč-
no okoli 0,60 din/h bruto oz. v juliju 1978
0,63 din/h bruto.

Iz navedenih primerov je razvidno, da
je pripadajoči znesek OD za minulo de-
lo sorazmeren dolžini delovne dobe ob
enakem OD v preteklem letu in soraz-
meren s razmerjem OD v preteklem le-
tu ob enaki delovni dobi. Število točk
hkrati izraža vpliv delovne dobe in OD
posameznika, vrednost točke pa količino
in uspešnost uporabe sredstev minulega
dela v TOZD in v delovni organizaciji.

P. Jerman

Kdo ne pozna nasmejanega in ved-
no za prijazno besedo pripravljenega Ma-
tevsza. Bil je veliko let vratar v matični
tovarni, zadnja leta pa kurir. Matevž od-
haja z letošnjim oktobrom v pokoj. V to-
varni ga bodo predvsem tisti, ki so z njim
delali, pogrešali tudi zaradi njegove dru-
žabnosti.

Matevž, še veliko zdravih let!

Inventivna dejavnost na področju tehnične varnosti pri strojni obdelavi lesa v Stolu

Negativni vplivi tehnike na okolico nas opozarjajo in hkrati silijo, da razmišljamo o tehnični varnosti. Novejša zakonodaja iz varstva pri delu je tehnično varnost v novih, nastajajočih projektih opredelila s pojmom predhodnega varstva. To pomeni, da mora biti tehnika varnosti vgrajena že v nov projekt oziroma stroj. Zato se danes projektanti novih delovnih priprav in naprav vse bolj sistematično ukvarjajo s tehniko varnosti kot nujnim sestavnim delom vse vgrajene tehnike.

V tem sestavku bomo obravnavali varnost pri strojni obdelavi lesa pri nas v STOLU. Najprej moramo omeniti, da se šteje lesna industrija med mlajše panoge gospodarstva in da se z njeno starostjo lahko primerja tudi naša tovarna, ki se ji bliža 75-letnica obstoja. Malo je tovarn, ki se lahko ponašajo s tako bogato tradicijo, vztrajnim razvojem in bogatim proizvodnim programom finalnih izdelkov. Takšnim uspehom je brez dvoma pripomoglo stalno spremljanje svetovne tehnologije ter vgrajevanje le-te v našo proizvodnjo. O tem se lahko prepričamo, če se ozremo na našo strojno opremo, ki po obstoječih podatkih izvira iz ameriškega, angleškega, češkega in drugih področij, ter je označena celo z letnicami pred drugo svetovno vojno.

Da se ob razvijajoči tehnologiji nismo niti za trenutek ustavili, vidimo, da imamo vse več avtomatskih strojev. Še posebej viden napredek v tej smeri je na področju ploskovnega pohištva. Vzporedno s tem razvojem in samim pojmom avtomatike se je razvijala tudi varnostna tehnika.

Zaradi tega se bomo v nadaljevanju približe ogledali proizvodnjo stilnega pohištva iz masivnega lesa, kjer se proizvajalci lesno-obdelovalnih strojev niso kaj dosti ukvarjali s specialno varnostno tehniko.

V proizvodnji stilnega pohištva iz masivnega lesa prevladujejo klasični lesno-obdelovalni stroji. Tudi novejši stroji se konstrukcijsko bistveno niso menjali, prav tako tudi ne zaščitne naprave. Tu mislimo predvsem na možnost izvajanja različnih tehnoloških operacij na posameznih strojih. Proizvajalci strojev so se ukvarjali le s standardno zaščito, medtem ko smo bili in še ostajamo uporabniki in proizvajalci, glede specialne zaščite na strojih v razkoraku. Izdelava specialne zaščite, ki jo zahteva omenjena proizvodnja, je pod pritiskom težjih poškodb in zahtev inspekcije dela prepuščena uporabnikom samim.

MISELNOST — COKLA V RAZVOJU DODATNIH VARNOSTNIH NAPRAV IN ZAMENJAVE OBSTOJEČIH NAČINOV DELA Z NOVEJŠIMI — VARNEJŠIMI

Porezani prsti, številni urezi, udarci itd. najbolj prepričljivo vplivajo na našo miselnost. Težke nesreče, ki se končujejo z invalidnostjo, nas šele resno opozarjajo, da se mora 10, 15 ali celo 20 in več let star način dela zaradi varnosti zamenjati. Ko smo ob razmišljanju in

končno realizaciji novega načina dela prišli do varnejših pogojev dela, smo največkrat zabeležili tudi večjo storilnost. Žal je bilo in tako je še danes, da je poizkusov za spremenjen način dela zelo malo. V preteklosti je bila precejšnja ovira za številnejše izboljšave neučinkovito organizirana inventivna dejavnost na področju tehnične varnosti, ki je izvirala iz sorazmerno nizke družbene zavesti. Bolj nam je seveda bila blizu inventivna dejavnost, ki je obravnavala večjo učinkovitost v proizvodnji, kjer se je na izračunih primerjalo pridobitev na času in materialu, medtem ko se je pozabljalo na varnost, kako so delavci pri posameznih nalogah in opravilih zavarovani.

Pred seboj imamo strojno obdelavo lesa ali bolj konkretno proizvodnjo stolov, ki se prepleta skozi različne in številne tehnološke operacije. Mnoge od teh terjajo, da standardne zaščitne naprave v celoti odstranimo. Zatem pa se začne domiselnost za najoptimalnejše rešitve, ki naj bi dajale najboljše učinke dela v najširšem smislu, torej tudi v zanesljivem in varnem izvajanju tehnoloških operacij.

Učinek dela, ki ga največkrat zelo ozko in kratkovidno obravnavamo, nas zaveja in vodi do improviziranih rešitev, na katere smo opozorjeni šele ob nesreči. Nesreče pa najbolj opozarjajo nas, ki se z nesrečami neposredno srečujemo. Govorimo torej o inventivni dejavnosti s področja varstva ljudi pri delu, kjer lahko trdimo, da je to še posebno prikladno za množično inventivno dejavnost zaradi hitrega spreminjanja proizvodnih in tehnoloških postopkov. Pri tem so delavci na ogroženih delovnih mestih neposredno motivirani za smotnejše izvajanje nalog, kot tudi za odpravo nevarnosti na delovnih pripravah.

MORALNO IN MATERIALNO PRIZNANJE ZA IZBOLJŠANO IZVAJANJE TEHNOLOŠKE OPERACIJE

Pot od zamisli, konstrukcijskega oblikovanja in nato predložitve ideje ter zatem realizacije, oziroma prvega poizkusa v tehnološkem postopku, je dolga. Mnogo poti se prezgodaj konča, ker predlagatelj naletijo na več ovir, med drugim tudi na premajhno razumevanje neposrednih vodij ali pa pomanjkanje znanja pri posameznih delih novega predloga. Slednji problem je mogoče še najbolj pereč, ker je obsežnost predpisanih kot tudi splošno priznanih ukrepov in normativov, velika. Pri oblikovanju najrazličnejših koristnih predlogov oziroma izboljšavah je zelo pomembno, da ob končni rešitvi upoštevamo kompleksnost vseh vplivov, ki se bodo porajali ob novem načinu dela. Tako bi morali ob tehnični izboljšavi, ki nas bo pripeljala do večjega učinka, vsakokrat računati tudi na varnost izvajanja del in obratno, da se bomo ob varnejšem načinu dela gibal v približno istih mejah delovnega učinka, če ga že ni mogoče povečati.

Ob vsem tem se nam zastavlja vprašanje, kako ovrednotiti tehnično izboljšavo glede varnosti še zlasti takrat, ko se

poveča varnost, vzporedno z njo pa se ne povečuje delovni učinek.

Odgovor na to vprašanje je moč najti v okviru zakona o združenem delu, kjer je nakazana potreba po nenehnem dopolnjevanju in izboljševanju pogojev dela na delovnem mestu in širšem okolju. Ob tem naj bi sleherni član kolektiva poskušal odpravljati težave pri svojem delu in to seveda na organiziran način preko komisije za inovacije. Za vsako predlagano izboljšavo, ki jo komisija pozitivno ovrednoti, dobi delavec nadomestilo, ki naj bi se odražalo v materialnem kot tudi v moralnem priznanju. V novem, dopolnjenem pravilniku o inovacijah pa so tudi takšna priznanja zajamčena.

V letošnjem letu smo evidencialno nekaj predlogov, za katere smo v službi varstva pri delu podali tudi strokovno mnenje, medtem ko smo bili že delno prisotni pri realizaciji izboljšave. V glavnem gre za povečano varnost pri ustaljenih tehnoloških postopkih, kjer zaradi posebnosti oblik obdelovancev ni možna uporaba standardnih zaščitnih naprav. Izhajamo torej iz načelne zahteve, da se zavarujejo vsa odprta orodja:

— zavarovanje pred vrtečimi se orodjem v položaju, ko ne izvajamo aktivne delovne operacije, to je v času vpenjanja obdelovanca v šablono ali pri manipulaciji z njo po delovni mizi,

— zavarovanje delov telesa med izvajanjem aktivne delovne operacije (od daljenost rok od vrtečega se orodja, upoštevajoč možnost povratnega udarca).

Takšne rešitve smo v preteklosti iskali v premajhni meri ter mnoge poizkuse in pobude za izboljšanje varnosti zavračali z dejstvi, da se tako dela že vrsto let, a še nismo imeli nesreče. Ob nesreči pa nam je zmanjkalo besed in pobude za izboljšanje so prišle znova na dan, brez pridržkov.

Vse premalo se namreč zavedamo, da se večina lesno-obdelovalnih strojev šteje v skupino, kjer so povečane nevarnosti za poškodbe. In da je temu res tako, se nam ponujajo prepričljivi dokazi iz letnih poročil o varstvu pri delu v SR Sloveniji, ki navajajo številne nesreče, ki se končajo z invalidnostjo ter kar 4 do 6 primerov smrtnih poškodb.

V zvezi s tem bo služba varstva pri delu ob že poklicnem ukvarjanju pri dograjevanju varnostnih naprav z vso pozornostjo spremljala, podpirala ter nudila vso strokovno pomoč pri realizaciji imenovanih izboljšav.

Ta podpora pa bo seveda prešibka, če ob tem ne bo razumevanja s strani vodilnih in vodstvenih delavcev, ki bi morali še kako upoštevati enega osnovnih elementov proizvodnega procesa, delovno silo — človeka ter skozi ekonomski vidik gledati dolgoročno.

Konec koncev pa varstvo pri delu ni nekaj odvračnega, marveč je to ena izmed osnovnih samoupravnih pravic in dolžnosti delavca, ki ju je opredelila zakonodaja. Zato bi morala biti dana vsa podpora tej dejavnosti tudi v okviru samoupravnih organov delovne organizacije.

B. Demšar

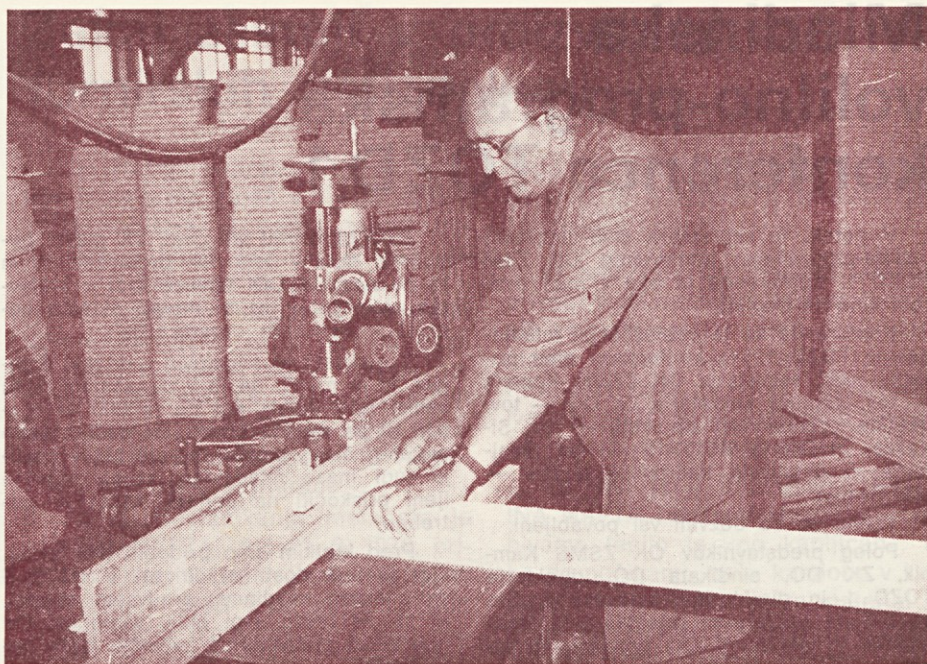
Delo naših inovatorjev

Inovacijska dejavnost dobiva v delovnih organizacijah vedno večji poudarek, saj je možno prav z njenimi dosežki veliko doprinesiti k izboljšanju proizvodnje. Inovacije se lahko izkažejo na nestetih področjih, omenimo naj le nekatere. S smotrno uporabo delovnega časa je mogoče izdelavne čase izdelkov skrajšati, pri tem pa ne trpi niti kvaliteta izdelkov niti varnost izvajalcev. Z novim boljšim izkoriščanjem materialov je možno veliko prihraniti. Inovacijska dejavnost pa se more izražati tudi na področju delovne varnosti, kjer reči še niso dočene.

V naši tovarni je v letošnjem letu danih devetnajst inovacijskih prijav. Po tem podatku, ki je od lanskega večji, lahko upamo, da bodo inovacije pri nas v bodoče številnejše. Za vrednotenje inovacijskih doprinosov je v Stolu postavljena komisija, ki naj podpira in pomaga inovatorjem, ki so že sedaj prijavili svoja dognanja in novim, ki iščejo pot k racionalnejšemu in varnejšemu delu, pa jim je do prave odločitve potrebe še korak.

Kako so trije naši inovatorji Klemenc Alojz, Sušnik Peter in Pogačar Jakob prišli do svojih inovacijskih zamisli, bomo skušali na kratko odgovoriti s tem sestavkom. Ugotovili bomo, da pot do inovacije ni nemogoča, nasprotno, logično se nadaljuje, le potrebno se je poglobiti v nekatere probleme.

Tov. Klemenc Alojz, delavec v orodjarni v oddelku kovinskih orodij, je moral večkrat čistiti in ročno brusiti staro šablono za privarjanje navojnih vložkov v krake pisarniških vrtiljakov. Obstoječa šablona je delovala na magnet. Magneti so torej pridrževali vložke M-10 v obrnjenih vrtiljakovih krakih in jih s tem nastavljal za varjenje. Za točno lego vložkov pa je bilo potrebno te še dodatno ročno namestiti in šele nato je varilec lahko zvaril oba polizdelka. Magnetni kontakti

so se pri varjenju nenehno »šmelcali« in potrebno jih je bilo redno čistiti.

Tov. Klemenc Alojz je kmalu dognal, da pritrditev vložkov na magnetno silo ni edini možen način držanja vložkov pri varjenju. Vložke bi lahko točneje nastavila in držala navadna mehanična šablona z nastavljalcem višine vložka v vrtiljakovem kraku in pnevmatičnim čepom, ki bi vložek zelo hitro in točno nastavil. Klemenc je šablono izdelal, priključil na zrak in izkazalo se je, da je imel prav. Delo s to šablono je hitreje in bolj točno in kvalitetno.

Ko sem se pogovarjal z inovatorjem, mi je povedal, da to ni njegova prva tehnična izboljšava. Pri več tipih kovinskih ogrodij je predlagal, da bi luknje za pritrditev sedeža prebijali na stikalnici in ne več vrtali. Tudi to sedaj delajo po njegovem predlogu. Pri tem odpade še ena operacija — povrtavanje lukenj, ker izsekovalni vložek ne pušča igle okoli luknje, kot je to puščal sveder.

Klemenc Alojz mi je zatrdil, da bo

tudi v bodoče skušal izboljšati kvaliteto in skrajšati čas še pri čem.

Sušnik Peter, delavec v oddelku kovinskih ogrodij, je razmišljal, kako bi poenostavil popravilo ogrodij pisarniških vrtiljakov in primeru, da se navojni vložek odlomi v stolu, ki je že bil v uporabi. Vložek, v katerega je privito plastično kolo z vrtljivim ogrodjem in o katerem je tekla beseda tudi pri prej opisani Klemenčevi šablono, je bilo potrebno ročno držati v kraku vrtiljaka. Sušnik je izdelal enostavno šablono, ki deluje sicer podobno, kot Klemenčeva, le da je prirejena za varjenje enega vložka na krak, ki je že sestavni del vrtiljaka. Šablona je sestavljena s podložnega komada, ki drži vložek v primerni višini v narobe obrnjenem kraku in iz držala, ki z vzmetjo pritisne vložek z nasprotne strani. S tem se je čas popravila zmanjšal, izboljšala pa se je kvaliteta.

Pogačar Jakob, vodja strojnega oddelka v mizarni, je izdelal praktično zaščito pri miznem rezkarju. K razmišljanju ga je napotila nezgoda, ko se je lansko leto eden izmed njegovih delavcev močno ponesrečil. Na tem stroju je bila že prej montirana zaščitna naprava nad vrtečim se nožem, ki pa ni v celoti ščitila delavca, ko je obračal ali odlagal obdelovance. Pogačar je razmišljal, kako bi napravil zaščito, ki bi tedaj, ko delavec ne bi rezkal, pokrivala ves vidni del vrtečega se rezila. Pri delu pa delavca ne bi smela ovirati. Zaščitna naprava naj bi bila ob rezkarju nameščena tako, da bi jo obdelovan les dovolj lahko odrinil, po končani operaciji pa se sama vrnila na prejšnje mesto in zopet pokrila rezilo rezkarja.

Zaščitna naprava je že izdelana. Tvo-ri jo nekaj deščic in vzmet. Zaščita je zelo funkcionalna in se z malenkostnimi spremembami da uporabiti tudi pri krožni žagi in nadmiznem rezkarju.

Na kratko smo predstavili tri inovatorje v Stolu. Njihove inovacije so koristne, posebno Pogačarjeva, ki se bo uporabila na vseh strojih v tovarni, ki do sedaj niso imeli kompletne zaščite, ali zaščito, ob kateri je bila nesreča še vedno mogoča.

C. S.

Mladinska volilno-programska konferenca TOZD 1

V petek, 8. septembra smo pripravili volilno-programsko konferenco OO ZSMS TOZD 1. Konferenca je bila v mali dvorani kina na Duplici.

Konferenca se je udeležilo 25 mladincev iz TOZD 1. Na konferenco smo povabili tudi: sekretarja OK ZSMS Kamnik — tov. Zarnika, sekretarja ZK DO — tov. Jegliča, predsednika sindikata — tov. Sikoska, direktorja TOZD 1 — tov. Švajgerja in direktorja kadrovske službe — tov. Šviglja.

Vabilu so se odzvali vsi povabljeni.

Poleg predstavnikov OK ZSMS Kamnik, ZK DO, sindikata DO, direktorja TOZD 1 in direktorja kadrovske službe so bili na konferenci prisotni tudi predsednik in sekretarji OO posameznih tozdov.

Konferenco je začel dosedanji predsednik OO ZSMS TOZD 1 tov. Slapšak in vse navzoče pozdravil. Nato je predlagal dnevni red, ki je bil soglasno potrjen. Soglasno smo potrdili tudi predlog za delovnega predsednika in zapisnikarja.

Slišali smo poročilo predsednika o dosedanjem delu OO ZSMS TOZD 1. Iz poročila je bilo razvidno, da v TOZD 1 ni bilo velike aktivnosti mladih. Na seje, ki jih je skliceval predsednik, so prihajali po trije ali celo dva člana predsedstva, ostali pa se niso čutili odgovorni in dorusli nalogam, ki so si jih postavili.

Predsednik sindikata DO je bil mnenja, da mladi, kljub pogojem, ki jih imajo za delo v OO, premalo delajo. Menil je, da so mladi v naši DO premalo organizirani in medsebojno povezani, predvsem pa niso dorusli za naloge, ki so jih potrdili s sprejetjem akcijskega programa. Seveda pa to ne velja za vse.

V diskusijo je posegel tudi tov. Zarnik — sekretar OK ZSMS Kamnik in povedal, da bi glavno področje dela le moralo sloneti na članih ZK. Žal pa pri tem ugotavljamo, da člani ZK v TOZD 1 nimajo odgovornosti do dela v OO, niti jim ni mar, ali delo v osnovnih organizacijah teče dalje ali ne.

Zato bi morali biti člani ZK glavni pobudniki dela v osnovnih organizacijah in to ne samo v DO, temveč tudi v krajevnih skupnostih ter bi morali aktivno delovati v osnovnih organizacijah.

V diskusiji je sodeloval tudi tov. Švajger, ki je menil, da je v današnjem času veliko lažje delati, kot pa je bilo to včasih. Ni pa seveda dovolj, da delajo samo nekateri člani, ampak morajo biti v ozadju tudi mase mladincev, ki so pripravljeni priskočiti na pomoč, kadar je potrebno.

Pred kratkim smo pridobili dva tozda, kjer je tudi dosti mladincev. V TOZD 5 so v vrstah mladincev predvsem vajenci, ki pa že imajo svoj aktiv vajencev. Od njih lahko pričakujemo največjo mero delavnosti.

V TOZD 3 pa je tudi precej mladincev. Tudi te mladince bomo vključili v Osnovne organizacije. Upamo, da bodo pripravljeni tudi prispevati svoj delež k večji aktivnosti.

Ob koncu smo podali razrešnico staremu predsedstvu in izvolili novo predsedstvo.

Za predsednika je bil predlagan tov. Kodra Janez, za sekretarko tov. Jerič Jožica.

Ostali člani predsedstva so še: Istenič Tone, Grželj Vesna, Drolc Milka, Lanišek Cveto in Urh Andrej.

Staremu predsedstvu smo se zahvalili za dosedanje delo, novemu predsedstvu pa smo zaželeli kar največ uspeha pri nadaljnjem delu. Obenem pa smo novemu predsedniku še posebej zaželeli mnogo uspeha pri delu z mladimi v TOZD 1.

Konferenca je bila zaključena z upanjem in željo, da bodo mladi v TOZD 1 bolj zaživel in se vključili v delo z vsemi svojimi močmi in tako prispevali svoj delež k boljši osnovni organizaciji v TOZD 1.

Še enkrat jim želimo veliko uspeha.

M. Orešnik

KADROVSKE SPREMEMBE ZA MESEC JULIJ 1978

Lastnost delavca so si pridobili:

TOZD-3

Kotnik Bojan, KV tapetnik, PE-5
Vrhovnik Franc, KV orodjar, PE-3
Kepic Bojan, lesni tehnik, PE-5

TOZD-5

Erjavšek Milan, KV obratovni električar, PE-2

TOZD-8

Kohek Terezija, gostinski tehnik
Valner Milena, PK gostinska delavka
Balantič Marinka, KV natakara

TOZD-9

Fujan Boža, KV prodajalka,
Interier Duplica

DSSS

Gobec Vinko, politolog
Šuštar Jožefa, ekonomistka
Djaniš Blanka, ekonomski tehnik
Šarc Majda, ekonomski tehnik
Zalokar Angelca, gimnazijski maturant

Lastnost delavca je prenehala:

TOZD-1

Lešnik Marija, KV mizar, PE-7,
invalidsko upokojena
Vavpetič Roman, KV mizar, PE-8,
na lastno željo
Virijant Alojzija, PK delavka, PE-4,
starostno upokojena

TOZD-2

Kramar Sonja, KV frizer,
na lastno željo

TOZD-3

Serko Stanislav, KV avto-klepar, PE-3,
na lastno željo
Cevec Viktor, NK delavec, PE-3,
na lastno željo
Osolnik Ivan, NK delavec, PE-3,
prekinil v času poskusnega dela

TOZD-4

Cankar Slavko, KV stavbni mizar,
na lastno željo

TOZD-5

Drešar Janez, KV strojni ključavničar,
PE-2, na lastno željo

TOZD-9

Benkovič Franc, dipl. ing, gozdarstva,
inžiniring, na lastno željo

DSSS

Habjan Milka, knjigovodja,
na lastno željo

KADROVSKE SPREMEMBE ZA MESEC AVGUST 1978

Lastnost delavca so si pridobili:

TOZD-1

Potočnik Bojan, PK lesni delavec,
PE-7
Butolen Irena, NK delavka, PE-7
Ravnikar Jože, KV poh. mizar, PE-8

TOZD-2

Zenkovič Mirzet, NK delavec
Hribar Anica, NK delavka

TOZD-3

Vrankar Cilka, NK delavka, PE-5
Žavbi Nada, NK delavec, PE-5

TOZD-4

Špenko Nikolaj, KV poh, mizar
Emrič Hilmiya, PK zidar

TOZD-5

Osmanović Rašid, PK strojni ključav.
PE-2

TOZD-9

Repanšek Aljaž, likovni tehnik,
inženiring
Zeme Ladislav, KV mizar, pred. Celje

DSSS

Štros Miran, lesarski tehnik
Slapnik Milena, ekonomski tehnik

Lastnost delavca je prenehala**TOZD-1**

Tuzinović Husein, NK delavec, PE-7,
na lastno željo
Erzar Viktor, lesni tehnik, PE-8,
odšel v JLA
Prosić Alija, NK delavec, odpremno
skladišče, odšel v JLA
Resnik Elica, NK delavka, PE-4,
na lastno željo
Kališnik Franc, NK delavec, PE-8,
na lastno željo
Vidergar Stanislav, NK delavec, PE-7,
na lastno željo
Spruk Božidar, lesni tehnik,
odpremno skladišče, odšel v JLA

TOZD-2

Poljanšek Roman, NK delavec,
na lastno željo
Bernik Anica, NK delavka,
invalidsko upokojena
Štupar Bojan, lesni tehnik,
na lastno željo

TOZD-3

Kepec Bojan, lesni tehnik, PE-5,
odšel v JLA
Krt Dominik, KV strugar, PE-3,
odšel v JLA
Zorko Marjana, NK delavka, PE-3,
na lastno željo

TOZD-5

Podgornik Ivan, obratni električar,
PE-2, odšel v JLA
Kerec Milan, KV ključavničar, PE-2,
na lastno željo

TOZD-8

Leskovar Marija, NK delavka,
na lastno željo
Žbogar Milena, pomožni knjigovodja,
izključena

TOZD-9

Stoschytzky Igor, gimnaz. maturant,
odšel v JLA

DSSS

Spruk Franc, ekonomski tehnik,
odšel v JLA
Peterc Nada, gimnazij. maturant,
na lastno željo
Hribar Marija, blagajničarka,
starostno upokojena

Kadrovski oddelek

Zakaj zastoja v proizvodnji furnirskih polizdelkov

Do zastoja v proizvodnji polizdelkov iz vezanih plošč v tozdu sedežnega pohištva je prišlo zaradi pomanjkanja lepila Lendur, ki nam ga dobavlja INA NAFTA Lendava.

Pri uvozu metanola iz nekaterih vzhodnoevropskih držav je zadnje čase prišlo do težav. Kakor navaja dobavitelj INA NAFTA, prihajajo pošiljke z zamudo iz ZSSR in NDR, medtem ko so baje pogodbe iz Romunije in Poljske stornirane.

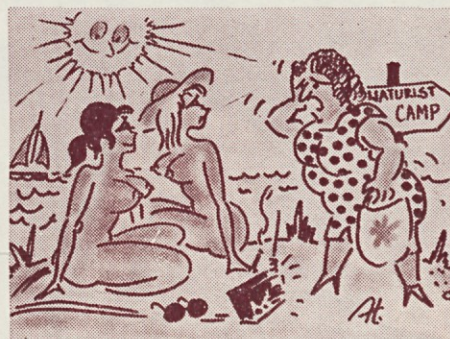
Zaradi pomanjkanja metanola je bila INA NAFTA, dne 21. 8. 1978, prisiljena ustaviti proizvodnjo formalina in s tem v zvezi tudi lepila Lendur. Pomanjkanje metanola in s tem formalina ter lepila je nekaj, čemur lahko rečemo precejšnja kriza. Pota tega pomanjkanja so nam sicer neznane, kakor nam je neznano tudi to, kako lahko pride do takšnega trenut-

nega preobrata, kakršnega lahko razberemo iz obvestila o ustavitvi proizvodnje v Lendavi.

O tem kdaj bo metanol vendarle prispel v zadostnih količinah, potrebnih za redno proizvodnjo lepil, nismo mogli zvedeti še ničesar točnega. Problematična je tudi proizvodnja ivernih plošč, ki je prav tako odvisna od rednih dobav tega lepila.

Ta čas teče proizvodnja lepil v INA NAFTA Lendava okrnjeno in dobivamo lepilo le »po kapljicah«, tako da pošiljamo naše kamione v Lendavo, ki nam dobavlja ta material od časa do časa le v manjših količinah. Takšen način oskrbe z lepili je zelo negotov, saj lahko vsak trenutek pride do ponovnih zastojev v naši proizvodnji.

D. Topolovec

»Vse me boli, a ko jo pogledam, pozabim, koliko sem star!«

»Presneti hčerki, kako se bosta pa vrnili domov, ko so vaju pa turistične cene tako slekle?«

Srečanje z upokoјenci

Vsakoletno srečanje z našimi upokoјenci je prijetno doživetje. Upokoјenci in mi, ki jih sprejmemo, vsi pripadamo Stolu. Ob srečanju pozabimo, da smo eni še redno zaposleni v tovarni in drugi naši gostje. Tega, da smo se sešli, bi prišlec, ki bi nas opazoval, niti ne opazil, če se ne bi upokoјenci tako zavzeto pogovarjali z aktivnimi Stolovci in jih spraševali, kaj je novega v tovarni, v kateri so tudi oni delali toliko let.

Zbirališče je bilo ob vratarnici v tozdu 1. Vreme je bilo kot nalašč za ta namen. Upokoјenci so prihajali z vseh strani in si navdušeno stiskali roke. Pol ure od začetka zbiranja do uradnega začetka srečanja, ko je zbranim spregovoril novi Stolov direktor Vinko Gobec, je prehitro minilo. Tov. direktor je zbranim zaželel prijeten obisk in poudaril njihov doprinos k razvoju tovarne, ko so tudi z osebnim odpovedovanjem ustvarili pogoje, v katerih danes delamo.

Takih prizorov, kot je ta na sliki, je bilo na desetine. Tov. Koželja, nekdanjega obratovodje v kovinskem oddelku, je gotovo zanimalo, kako je z vzdrževanjem strojev in orodij danes, tov. Ipavec, vodja furnirne v tozdu 1, pa je vpraševal upokoјenca ob sebi, kako se počutita doma, ko so zanju prenehale redne vsakodneвне delovne obveznosti. Še bi se radi pogovarjali, vendar je bilo potrebno oditi v proizvodne obrate, kajti čas je hitel.

Baloh Polde se je v svojem nekdanjem oddelku, kjer je bil vodja priprave furnirja, prav dobro počutil. Prav tako tudi delavka Micka ob stiskalnici. Dobro se čuti, da leta, ki jih neki upokoјenec preživi doma, niso pomembna. Še vedno je v tovarni tako domač kot tedaj, ko je opravljal svoje delo. Ni prijetnejšega, kot pogledati tak prizor, ko se starejšim sedanji delavci veselo nasmehejo in so si pravi prijatelji.

Doma pri naših upokojevcih

Tistim, ki so se odločili za ogled tozda 2, ni bilo žal. Ogledali so si sodobno proizvodnjo ploskovnega pohištva in se seznanili s programom, ki je trenutno v proizvodnji in za katerega je, vsled njegove kvalitete in funkcionalnosti, na tržišču veliko povpraševanje. Vodja tozda 2 ing. Franc Burger je gostom, med katerimi so bili Karel Benkovič, Franc Ulčar, Dragica Kolovič in drugi, ob koncu ogleda obrazložil, kako teče delo letošnje leto.

Povedal je tudi, da bomo s skupnimi prizadevanji uvedli novosti na tehnološkem področju, ki bodo izdelavne čase še zmanjšale.

Na kraju so se nekatere skupine odločile, da si ogledajo tudi novo upravno zgradbo. Nekaj naših nekdanjih sodelavcev se je ustavilo v tajništvu in v direktorjevi sobi. Objektiv je zabeležil prizor, ko se upokojenke pozdravljajo s tov. Ivanom Urhom, ki je bil tiste dni pred Stolovim kolektivnim dopustom še v redni službi. Sicer ni direktorjeva navada, da bi se tako od srca nasmejal. Ker pa je bil tudi sam tik pred upokojitvijo in ker so ga obiskale predstavnice nežnega spola, pa tudi ni hotel ostati resen.

Okoli poldneva so se upokojenki zbrali na prostoru za Stolovo restavracijo. Posedli so v skupinah tako, kot jim je bilo najbolj všeč in uslužbenke restavracije so jim prijetno postregle s pijačo in jedačo. Veliko dela so imeli delavci v restavraciji ta dan in zgodaj zjutraj so pričeli pripravljati vse potrebno, da se je skoraj tristo naših upokojevcov kar se da dobro počutilo. Sedaj, ko se gostom ni nikamor več mudilo, je stekla beseda tudi o tistem, za kar prej ni bilo časa. O življenju doma, o zdravju in o teh presnetih letih, ki jih je že toliko.

Dragi naši upokojenki, želimo vam veliko trdnega zdravja in na veselo srečanje prihodnjik.

C. S.

Doma pri naših upokojencih

Redno vsakoletno srečanje Stolovih upokojencev ne bi bilo celotno, če ne bi obiskali na domu tudi tistih naših ljudi, ki zaradi zdravstvenih razlogov ne morejo priti na Duplico. Da vsako leto vsaj enkrat obiščemo vse te ljudi, je že v navadi in to navado bomo skušali obdržati tudi v bodoče. Upokojenci so obiska iz tovarne zelo veseli, kratki pogovori so neposredni in odkriti. Vsako leto tudi skušamo predstaviti nekaj teh ljudi v našem časopisu. Pri obisku sta sodelovala Maks Štebe in Franc Sikošek. Edina neprijetnost, ki smo jo občutili ves čas, je bilo veliko pomanjkanje časa, saj se nam je pri vsakem upokojencu tako mudilo, da smo komaj utegnili popiti kavico. Upokojenci pa bi radi govorili in izvedeli veliko novic iz Stola. Vendar se drugače ni dalo urediti, čakali so nas še drugi, čakalo nas je delo v tovarni.

DORNIK CILKO iz Nasovč smo obiskali prvo. Sedela je v kuhinji in pletla prt. V začetku ni mogla skriti presenečenja, vendar je kmalu povedala, kaj jo muči, da ne more daleč iz hiše. Ima revmo v nogah in ne more dolgo stati.

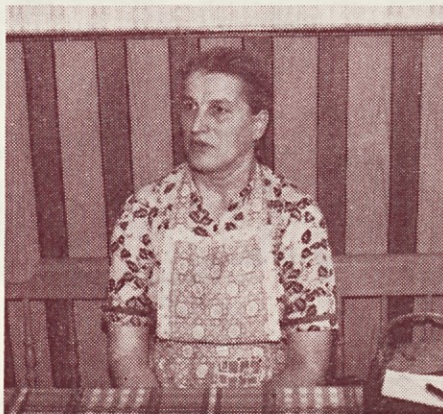
Kar dela, dela sede. Hišna dela in gospodinjstvo opravljajo mladi, sama pa napravi kak lep prt. Rada nam je pokazala nekaj svojih izdelkov in priznati je treba, da so njena pregrinjala zelo lepa.

Cilka je delala v strojni stolarni na kolutnici. Brusila je razne naslone stolov in podobne polizdelke. V pokoju je že deset let in je stara 55 let.

GOROPEČNIK MARIJA s Križa se nas je tudi zelo razveselila. Sedela je v kuhinji in počivala. Dejala je, da nima moči v rokah in mučijo jo bolečine v hrbtu. Zato ne more dolgo hoditi ali stati in tudi delati ne more skoraj ničesar. Kljub temu je bila polna optimizma in se je že po nekaj minutah razživila. Zanimalo jo je vse, predvsem pa, kaj je novega v Stolu in kaj delamo.

Marija je v pokoju šest let in je stara 54 let. V Stolu je delala v stolarni in mizarni. Povsod je opravljala ročno brušenje in čiščenje na sedežnih izdelkih pred površinsko obdelavo. Franc Sikošek, ki je bil pri pogovoru, je rad potrdil, da je bila Marija zelo pridna delavka. Nikoli ji ni bilo težko opraviti pripravljeno delo, pa čeprav v nadurah.

Že lansko leto smo nameravali napisati nekaj besed o **ELI ROZMAN**, pa nam

je zmanjkalo potrebnega časa. Le denar, ki ga prejme vsak upokojenec na domu, smo ji tedaj dali in jo pozdravili. Zato letos te prilžnosti nismo hoteli izpustiti.

Ela je bila v kuhinji in je pripravljala kosilo za moža in zase. Mož je počival v spalnici in se je zbudil tik predno smo odšli, toliko da smo se videli, po prometni nesreči ni več tak, kot je bil. Njegova žena pa nam je ves čas pripovedovala o svojem življenju. V pokoju je že 13 let in je stara 63 let. Njen mož je pet let starejši in je v pokoju sedem let. Z možem sta bila enako let v Stolu — šestnajst. Ela je v začetku nekaj mesecev delala v kadrovskem oddelku, nato pa je opravljala delo direktorjeve tajnice. Rekla je, da je še danes Stol njen dom, vendar ga na žalost ne more obiskati, ker je že sedem let na berglah. Še po sobi izredno težko hodi.

Naša gostiteljica nam je z izrednim spominom pripovedovala o življenju in delu v Stolu, o dneh ko sta bila z možem še oba zdrava. Danes pa je tako, kot je. Imata hišico sredi Duplice, pa ju skoraj nihče ne obiše. Le sedanja tajnica podjetja Jožica je bila nekajkrat pri nji. Drugi pa so se odtujili, čeprav so skoraj njeni sosede. Naša sogovornica ni mogla skriti solz. Čudil sem se ji: toliko let ima, pa je pripovedovala s tako tenkočutnostjo in tako zbrano kot ženska štiridesetih let.

ZUPAN FRANC iz Šmarce je najstarejši upokojenec, ki ga predstavljamo. Star je 89 let, v pokoju pa je že 32 let.

Ko smo ga obiskali, je sedel pred hišo in bil takoj pripravljen za pogovor. Dejal je, da je ob prihodu v Stol nekaj mesecev žagal na gater, nato pa ves čas nabavljal hlodovino za tovarno. Na pot je vedno odhajal peš. Peš je hodil v Gornji grad in tudi na Dolenjsko. Na dan je prehodil tudi petdeset kilometrov. Za potrebe tovarne je kupoval in tudi sam izmeril in prevzemal bukov, hrastov in smrekov les. Potrdil je samo najboljšo hlodovino, vendar so ga imeli prodajalci radi, ker je prihajal iz Stola in vedno kupil večjo količino. Franc je dejal, da je bil na zadnjem srečanju upokojencev pred petimi leti, vendar bi Stol še vedno zelo rad obiskal. Pa ne more, bole ga noge.

Radi pomislimo, da je Stol samo to, kar je sedaj in njegovi ljudje le tisti, ki so danes v službi. Ko pa se pogovarjaš z ljudmi, ki so tu delali pred leti in desetletji, spoznaš, da so Stolove korenine široke in globoke in razpredene po vseh vaseh v kamniški in celo drugih občinah. In da so njegovi ljudje tudi tisti starčki,

ki tiho ali nemirno sede pred svojimi domovi in mislijo na svoje nekdanje delovno mesto, na še vedno svojo tovarno. Leta pa beže mimo kot dih. Tudi mi bomo veseli, če nas bo čez leta kdo obiskal iz tovarne. Ali pa bodo takratni delavci v Stolu tako hiteli mimo naših domov, kot mi delamo danes. Pa bodo vendar tudi to leta našega življenja.

C. Sivec

Takšni smo:

»Računajte mi točno kilogram breskev. Če bo katera več, ni važno. Samo, da ne bo katera premalo.«

Seminar o informiranju

Delavska univerza Tomo Brejc iz Kranja je organizirala v dneh od 14. do 19. avgusta v Piranu seminar, ki je bil namenjen urednikom in sodelavcem glasil in biltenov delovnih skupnosti. Seminarja se je udeležilo petindvajset urednikov in novinarjev iz raznih delovnih organizacij v Sloveniji.

Na seminarju so predavali magister Lenart Šetinc iz republiške konference SZDL Slovenije, magister Franc Križaj iz Ljubljanske banke, novinar Dušan Rebolj, SOZD ZCP Ljubljana, magister Pavle Zrimšek s Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani, novinar Miran Sattler iz Ljubljanskega dnevnika in novinar Jaro Novak iz Centra za obveščanje v Mercatorju.

Dnevno je bilo na programu osem in več ur predavanj in praktičnega dela. V obojem smo morali tudi slušatelji aktivno sodelovati. Udeleženci seminarja smo spoznali obveznosti in pravice delavcev v zvezi z informiranjem in se seznanili, kako to opredeljuje zakon o združenem delu in zakon o javnem obveščanju.

Vsi udeleženci seminarja smo s seboj prinesli več izvodov glasil iz svojih delovnih organizacij. Tako smo najlažje primerjali med seboj, kako so posamezna glasila vsebinsko in oblikovno zasnovana, spoznali smo organizacijo, delo in učinkovitost uredniških odborov, načrtovanje posameznih izdaj, pripravo gradiva, novinarsko obdelavo za objavo v glasilu ter ugotavljanje koristnosti in učinkovitosti informacij. Obravnavali smo tudi način dela z dopisniki in drugimi sodelavci glasila.

Na seminarju je bilo poudarjeno, da sodelavec mora pravočasno dobiti informacijo in da je dolžnost vsakega delavca v združenem delu, da informira s svojega področja, ko se za to pojavi potreba. **Dajanje informacij je pomembna delovna obveznost.** Informacije morajo biti javne in odprte.

Informacije v tovarniških glasilih morajo biti resnične, redne, celovite in vsakomur razumljive. Nekateri pisci zelo radi pišejo na »visokem nivoju« in se za tako obliko informiranja še posebej potrudijo, da s tem izpadejo zelo učen.

Svoje spise na široko posujejo s tujkami in zapletenimi številčnimi prikazi. Zadevo, ki bi jo morali obrazložiti, pa opišejo le površno in v bistvo problema sploh ne posežejo ter največkrat že v začetku odvrnejo predvsem preprostega bralca. S tem ne napravijo ničesar, kar bi koristilo današnjemu samoupravljalcu. Mnogi posredniki informacij se izgovarjajo, da so nekatere stvari tako zapletene, da jih ni mogoče na enostaven način obrazložiti in kdor pač ni toliko izobražen, da bi jih razumel, je to njegova stvar.

Vsakomur je jasno, da je današnji utrip življenja povsem drugačen in se delavcu mudi v tovarni in po delu. Če bodo informacije, ki naj vplivajo na samoupravne odločitve, tako posredovane, da jih bo lahko vsak razumel, potem bo rad posegel po njih in tudi pri samoupravljanju aktivneje sodeloval.

Nekateri pisci pišejo v tovarniške obveščevalce, kot bi pisali zase. Ankete pa so pokazale, da vsak izvod glasila bereta dva bralca in pol. Odpadejo naj tudi bojazni, da tisti, ki piše preprosto, ni več svojega dela. Za tiste članke pa, ki so napisani tako, da nikogar ne zanimajo in nanje ne bo odmeva, je škoda truda in časa.

Ni prav, da neposredni proizvajalci premalo pišejo. Raziskave so pokazale, da je njihov le vsak deseti sestavek.

Znano je, da ljudje v delovnih organizacijah ne pišejo radi kritično v svoja glasila in biltene, ker se boje, da bodo zato izpostavljeni določenim pritiskom. Npr.: nek delavec ve za določen problem in bi moral informacijo o tem takoj posredovati drugim, vendar tega ne bo storil. Izgovarjal se bo tudi po tem, če bo pozvan, da naj problem objavi. Težave, ki bi se lahko s tem odstranile, pa ostajajo in se poglobljajo.

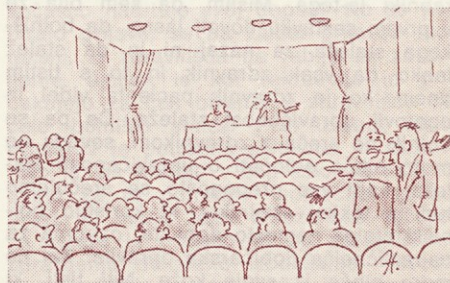
Tudi na področju informiranja, ki je sestavni del učinkovitega samoupravljanja, bo potrebno še veliko napraviti. Vsak delavec v združenem delu mora spoznati, da lahko z rezultati svojega dela razpolaga sam, saj je on proizvajalec upravljalca in uporabnik hkrati.

C. Sivec

»Zakaj pa ta tip redno zamudi na vsak sestanek?«

»Tako je mnogo bolj pomemben!«

»Zakaj se stiskajo v zadnje vrste?«

»Nihče jih še ni pripravil, da bi sedeli v prvih, pa jih tudi ti ne boš!«

NEPOTREBNI, A ŽAL, REDNI DIALOGI PRI NASTAJANJU VSAKE ŠTEVILKE GLASILA:

»Vaš sestavek bi moral biti objavljen ta mesec.«

»Toliko drugega dela imam. Za naslednjo številko bom pa skušal napisati.«

»Na vas lahko računamo! Do petka!«

»Že do petka? Pa prav sedaj, ko sem se komaj vrnil z dopusta. Zares ne morem!«

»Novica, ki bi jo morali vi posredovati, je prav sedaj za objavo. Boste napisali?«

»Če bom le utegnil!«

»Vi že več let niste ničesar napisali v naš časopis. Tokrat ne boste odrekli?«

»Zakaj pa ravno jaz. Naj še drugi pišejo, poglejte koliko jih je!«

»Uredniški odbor je sklenil, da o tem moramo informirati. Vi zadevo dobro poznate. Lahko pridemo po sestavek vsaj čez teden dni?«

»Čez teden dni je pa premalu! Ne bom mogel. Morda čez štirinajst dni?«

»Drži?«

»Drži!«

(Pa ni držalo)

**IN TAKO DALJE. PRISLUHNI-
TE KDAJ SVOJIM BESEDAM.
IN POMISLITE TUDI NA TISTO,
ČESAR NISTE STORILI ZA SO-
DELAVCE!**

Udeleženci seminarja, ki so v isti skupini opravljali praktične naloge.

Problemi, s katerimi se srečujemo pri delu v obratni ambulanti

Ker se iz dneva v dan srečujemo z različnimi problemi, za katere pa žal ne morem napisati, da so novi, bi bilo mogoče dobro, da jih prav preko našega glasila ponovno obravnavam. Še vedno je najbolj pereče vprašanje bolniški stalež za nazaj, kot ga radi imenujejo porabniki le-tega. Mislim, da sem bila že v prvem sestavku dovolj jasna, da bolniškega staleža za nazaj ni in da stalež lahko da vsak zdravnik in to s tistim dnem, ko je zdravnik pacienta videl in ugotovil upravičenost staleža. Če pa se bolnik ne sreča z zdravnikom, seveda ne more nihče odločiti o upravičenosti staleža, kajti vse prepogosto se srečujemo tudi s takimi »bolniki«, ki koristijo bolniški stalež namesto dopusta, oziroma za najrazličnejša dobičarska opravila. Žal ne more nihče iz svoje kože. Niti tisti, ki bolniško izkorišča, niti tisti, ki bolniško deli, zato še enkrat poudarjam, da pri meni staleža za nazaj brez kakršnegakoli zdravniškega potrdila NI! To velja brez izjem, za vsakogar. Od tega svojega pravila, lahko ga imenujete tudi princip, ne odstopam, niti ne mislim tega početi v bodoče.

Dosti nesporazumov je tudi glede priznanja bolniškega staleža zaradi raznih pregledov pri specialistih, ki jih večina še vedno rada opravlja v dopoldanskem času, čeprav bi se prenekateri pregled dal opraviti tudi izven delovnega časa in torej brez koriščenja že tako prepogoste bolniške. S temi nesporazumi se srečamo na žalost zlasti pri tistih, ki hodijo na redne kontrolne specialistične preglede in manj ali skoraj nič pri tistih, ki to opravijo prvič. Več ali manj je vsakemu posamezniku jasno, da se mora v ambulanti javiti v štirindvajsetih urah po pregledu, seveda, če gre za vprašanje bolniškega staleža. Prav pred kratkim smo se srečali in morali reševati tak problem, ker je nek mladenič »pozabil«, da rabi bolniško za kontrolni pregled pri specialistu in prišel za ureditev staleža v našo ambulanto šele čez štirinajst dni. Ker to pri njem ni bilo prvič in je za tako početje kriva očitno njegova malomarnost, je jasno, da nismo ustregli njegovi zahtevi. Ko je o tem seznanil svojega mojstra, smo bili mi, ki delamo v ambulanti, tarča njegovega izbruha. Mislim, da je bilo tako početje popolnoma nepravilno in prepričana sem, da človek, ki ne skrbi niti za to, da bi imel urejene svoje osebne stvari, tudi na delovnem mestu ne izpolnjuje pogojev dobrega delavca. Zato mislim in še enkrat poudarjam, da bi moral mojster biti na naši strani, saj se — v to sem prepričana — samodisciplina odraža tudi na delu.

Zelo problematično je tudi prihajanje v ordinacijo. Več ali manj ste že vsi seznanjeni z novim urnikom vaše obratne ambulante. Za tiste, ki tega še ne veste, mislim, da ne bo odveč, če na tem mestu napišem, da dela zdravnik v vaši obratni ambulanti trikrat tedensko v popoldanskem času. Torej je na razpolago celo popoldne in ne samo od enih do

dveh, ko še teče delo v dopoldanski izmeni. Žal moramo ugotoviti, da se mnogim ne ljubi priti do zdravnika po opravljenem delu, ampak za to izkoristijo kar delovni čas. Ob tej priliki apeliram na vse tiste, ki dovoljujejo odhod v ambulanto med delovnim časom, da delavcem, ki niso vezani na družbena prevozna sredstva, ne dovolijo odhoda k zdravniku med rednim delovnim časom, ker je zanje zdravnik na razpolago celo popoldne, tako da lahko zadostijo svojim potrebam. V ambulanto naj bi prvo uro ordiniranja prišli le tisti, ki rabijo takojšnjo zdravniško pomoč, oziroma le tisti vozači, ki nimajo lastnega prevoznega sredstva in imajo slabe prometne zveze do svojega doma. Tudi popoldanska izmena, če seveda ni kaj nujnega, naj ne hodi v ambulanto med svojim delovnim časom, ampak lahko to opravi že pred nastopom službe, izjeme so seveda le vozači, vezani na avtobuse, tako kot v prvem primeru. Če boste to upoštevali, predvsem predpostavljeni, in nikogar po nepotrebnem in v nepravem času puščali v ambulanto, potem boste pomagali pri redu nam v ambulanti, kakor tudi na delovnem mestu in tako zadostili pravilnemu ravnanju, ki ga zahteva delo od vsakega posameznika in seveda končno tudi od družbe kot celote.

Določene nejasnosti so še vedno tudi glede prihajanja na kontrolne preglede v ambulanto. Vsak zdravnik po svoji presoji glede na bolnikovo stanje in naravo bolezni naroči bolnika na kontrolni pregled, ki je še zlasti pomemben med bolniškim staležem. Še vedno pa se srečujemo s takimi primeri, ko je dan kontrolnega pregleda, vsaj tako je videti, važen le za zdravnika, ne pa tudi za

Gasilska služba je posebno v lesni tovarni, kjer je kup materialov, ki zgorijo ob bežnem stiku z ognjeno iskro, neobhodno potrebna. Vzporedno z vsakodnevnimi obveznostmi, ki nam jih narekuje delo in z njim v zvezi nešteto momentov, pa kaj radi pozabljamo na požarno varnost. Naj nam ne bo odveč, ko gasilci v tovarni opozarjajo na sprotno odstranjevanje vseh predmetov, ki lahko zasnetijo ogenj, na vedno proste prehode v proizvodnih oddelkih, kjer je nevarnost požara največja in na redno brezhibnost gasilskih naprav.

Zavedajmo pa se tudi, da gasilska ekipa v tovarni, kljub temu, da je opremljena s sodobnimi gasilskimi napravami in z aparati, ki omogočajo brezžično povezovanje z okoliškimi gasilskimi četami, ne more vsega opraviti sama, temveč mora biti v vsakem tozdu skupina delavcev, ki so lahko v naslednjem trenutku dobro usposobljeni gasilci. Ti bodo lahko že čez nekaj trenutkov posegli v boj z ognjem. Rokovanje z gasilskimi aparati pa moramo obvladati prav vsi in redno skrbeti, da na našem delovnem mestu do požara ne bo nikoli prišlo.

Ob letošnjem srečanju upokoencev v Stolu je nastal tudi tale posnetek. Na sliki so udeleženci stavke v tovarni leta 1934. Odločni možje in žene, ki so se že pred več kot štiridesetimi leti borili za delavske pravice, tudi danes izkazujejo odločnost.

Duplica je danes drugačna kot je bila pred tolikimi desetletji, pravi delavski duh pa se ne bo nikoli spremenil. Ta je tudi prinesel velik napredek v tovarni in v naših naseljih ter vsem omogočil boljše življenje.

bolnika, ki pride na ponovni pregled po lastni presoji, ali bolje povedano, takrat, ko se mu ljubi in ne takrat, ko mu je za to bil določen datum. Da ne

bi bilo neljubega in nepotrebne prerekanja ob takih pripetljajih, naj povem tistim, ki tega še ne vedo, da kdor ne pride na kontrolo takrat, ko je naročen

in za to nima upravičljivega razloga, se mu stalež ne glede na počutje in potek bolezni zaključuje s tistim dnem, ko bi se moral javiti na kontrolni pregled v ambulanti.

Precej hude krvi vsako leto dvigne tudi zdraviliško zdravljenje, zato bi bilo morda dobro spregovoriti tudi o tem in tako malo natančneje obvestiti glede tega načina zdravljenja. Večini je verjetno že znano, da vaše podjetje vsako leto pošlje določeno število zaposlenih na zdravljenje v razna zdravilišča za 21 dni. O tem se začno pogovarjati že v začetku leta in je tako vsak pravočasno obveščen o pripravah, tako da lahko še pravočasno načrtuje svoj dopust. Ko se pobirajo prijave, se na žalost prijavi tudi takšni, ki zdravilišča ne rabijo za zdravljenje, ampak le kot rekreacijo in pričakujejo za čas bivanja v zdravilišču še celo bolniški stalež. Prav zaradi takih primerov je potrebna selekcija in razumljivo je, da pridejo v ožji izbor le tisti, ki imajo za to potrebne indikacije, to se pravi, ki imajo take bolezenske težave, za katere je pričakovati po zdraviliškem zdravljenju določeno izboljšanje. Seveda je zdravljenje v zdraviliških izredno drago, zato zdravstvene usluge plača socialna, hrano in stanovanje pa podjetje z manjšo ali večjo lastno udeležbo. Že pri tem pa padejo včasih pripombe, čeprav mislim, da je pri celotnem znesku enaindvajsetdnevnega zdraviliškega zdravljenja prispevek, ki ga plača vsak posameznik le kaplja v morje. Še večji problem kakor denarni prispevek pa je vsekar bolniški stalež, ki ga nekateri hočejo za čas zdravljenja. Veliki večini ne gre v glavo, da mora za čas zdravljenja v zdravilišču koristiti svoj redni letni dopust. Enostavno mislijo, da če je to zdravilišče, gre torej za zdravljenje in normalno je, da se v takem primeru dobi bolniški stalež. Pa vendarle ni to tako urejeno in samo po sebi razumljivo kot to izgleda na prvi pogled. Namreč, pri večini, ki gre v zdravilišče, ne gre pri tem za nikakršno nadaljevanje zdravljenja, ampak skuša podjetje s tem, da nekoga pošlje v zdravilišče, le pomagati in izboljšati tiste bolezenske težave, s katerimi večina od vas normalno dela in torej niso take narave, ki bi brezpogojno zahtevale bolniški stalež in to ne glede na obliko zdravljenja. Prav zaradi tega tudi na zdravniški komisiji, kamor mora iti vsak, ki hoče imeti odobrene zdravstvene usluge, napišejo, da bo zdravljenje koristilo v času dopusta. Ob tem se slišijo razne pripombe, češ, če moram koristiti svoj redni letni dopust, bom pa šel raje tja, kamor se bom sam odločil, ne pa tja, kamor me bodo poslali. Mislim, da nekaj takega lahko izjavi le tisti, ki od človeške družbe zahteva popolno odgovornost za njegovo zdravje, sam pa ni pri tem pripravljen prav ničesar storiti. In če pogledamo na drugo stran, vidimo, da je ogromno takih bolnikov, ki bi bili pripravljeni sami nositi stroške kompletnega zdravljenja, pa jim žal nobeno zdravilišče ne more več pomagati. Ko bo kdo izmed prizadetih s svojim zdravjem v takem položaju, potem mislim, da ne bo več vprašanje niti denar, niti dopust za dosego edinega cilja — zdravja, samo da bo pri mnogih to že prepozno.

Mislim, da sem bila v celotnem stavku dovolj jasna in da so mnogi v njem lahko našli sami sebe.

dr. M. Starbek

V tovarni mnogi večkrat pomislijo na zelo pomembna in skoraj nepomembna dela. Nekaj del je tako važnih, da bi jih morali vsi občudovati, za druga pa se ni vredno niti zmeniti. Kaj s tem ne delamo krivice onim drugim, ki so v proizvodnem procesu prav tako neobhodno potrebni? Delo v tovarni ne more teči ne brez teh, ne brez onih.

Benda Ivanka dela v tovarni že petindvajset let. V grobem rezu. Kljub dvanaštletni otrokom in številnim obveznostim, ki jih mora redno opraviti doma, je v tovarni marljiva in vedno pripravljena za prijazno besedo. Posebno mlade delavke zelo rade delajo z njo. Daje jim dober vzgled, v delu in besedi.

Na sliki vidimo Ivanko, ko prebira na kvadratne letve razrezan bukov les v prostoru ob sušilnicah lesa. Letve, ki so primerne kvalitete in oblike, zлага na drugo paleto in s tem so pripravljeni za odvoz v oddelek struženja, kjer bodo iz njih njeni sodelavci oblikovali pokončnike za stole.

Ob morju je bilo letos sončno in toplo šele ob koncu turistične sezone. Mnogim, ki so letovali ob jadranskih obalah ali na otokih samo en teden jo je vreme tako zagodilo, da so se kopali v vseh sedmih dneh le nekaj ur.

Tak primer vidimo na gornji fotografiji. Plaža v Piranu je prazna in visoki morski valovi butajo ob betonsko ploščad in se razbijajo v vodno peno nekaj metrov visoko. Kaj hočeš drugega, kot počakati na sonce in mirno morje, seveda, če ti med tem čas za letovanje že ne mine.

Ob otvoritvi nogometnega igrišča in športnega doma

22. julija 1978 je bila uradna otvoritev nogometnega igrišča in športnega doma Virtus. Čeprav smo oboje uporabljali že nekaj časa, ni bila svečanost zato nič manj slovesna.

Že v eni prejšnjih izdaj glasila sem omenil, da je to šele začetek izgradnje športnega centra Krajevne skupnosti Duplice in Šmarce. Prvi sadovi skupnih prizadevanj, da v kraju dobimo potrebne objekte za športno aktivnost, so uresničeni.

Za to priložnost se je vodstvo ŠD VIRTUS skupno pripravilo. Izdelan je bil program prireditve in postorjena nekatera dela v okolici. Kamniška godba na pihala je začela slovesnost z državno himno, člani in simpatizerji so v povorki skupaj z narodnimi nošami iz Duplice in Kamnika obšli stadion in tako simbolično odprli igrišče. Predsednik občinske skupščine Franc Svetelj je v govoru poudaril pomen športa v krajevni skupnostih in pa potrebe po podobnih objektih v občini Kamnik. Predsednik delavskega sveta tovarne Stol Franc Štebe je med drugim poudaril pomen sodelovanja delovnih organizacij s krajevnimi

skupnostmi. Svečanosti so se udeležili tudi predstavniki temeljne telesnokulturne skupnosti Kamnik in množica občanov. Po otvoritvi doma so vsi navzoči

imeli priložnost, da si ga ogledajo tudi v notranjosti. Mislim, da je bila v vseh enotna misel: takšni in podobni objekti so potrebni v vsakem kraju. Če se sedaj ozremo v preteklost, lahko vidimo, v kakšnih težavnih razmerah so delovali predhodniki. Imeti bi morali v mislih, da bi znali ceniti to, kar imamo. S ponosom lahko sprejemamo gostujoče ekipe v našem domu, vsak pa je presenečen, da to premoremo.

Za to priložnost smo povabili v goste igralce prvoligaša Olimpije iz Ljubljane. Tudi oni so z zadovoljstvom vstopali v dom. Mislim, da jim ni žal časa in poti za ta obisk. Veliko gledalcev je verjetno prišlo tudi zaradi nogometne tekme, ki je bila odigrana med Olimpijo in kombiniranim moštvom Virtusa. Igra ni bila na prvoligaški ravni. Domači igralci so barve VIRTUSA častno zastopali. Ponesel jih je zanos, da igrajo s prvoligašem in pa vzdušje, ki je bilo ob tej priložnosti enkratno.

Kaj se je še dogajalo v tem času? Vsakoletni nogometni turnir za pokal Vinca Doboja in v počastitev občinskega praznika je letos domačim igralcem prinesel manj uspeha. V pionirski in mladinski konkurenci so bili prvi igralci Kamnika. Pri članih pa se je srečanje končalo neodločeno in so po izvajanju enajstmetrovk pokal osvojili Domžalčani. Dan pred otvoritvijo, 21. julija, je bilo zelo zanimivo srečanje na zeleni površini. Člani upravnega odbora ŠD VIRTUS smo se pomerili med seboj v nogometu. Moštvi sta bili določeni z žrebom, eni so bili rdeči, drugi zeleni. Žal je bilo nekaj favoriziranih članov v zadnjem trenutku zadržanih, tako da nismo bili kompletni, kakor tudi na sejah ne. Kljub temu pa je bila igra borbena, požrtvovalnost pa vzgled, do zadnje sape. Posledice smo več ali manj čutili še nekaj dni. Zmagali so zeleni, to je važno predvsem zato, da bo prišlo do povratnega srečanja, katerega rdeči zahtevajo. Takrat bo udeležba gotovo boljša, saj je nekaterim izredno žal, da niso sodelovali. Ne smemo prezreti tudi najbolj zanimivih detajlov s tekme. Edina članica VO društva nas ni razočarala. Vabilu za tekmo se je odzvala in jo odigrala na svojstven na-

čin. Kadarkoli je imela v posesti žogo, so jo napadali kar trije igralci, dva nasprotna in eden zelen. Ostala pa je brez poškodb in se pripravlja na naslednjo tekmo. Vsi pa jo niso tako poceni odnesli. Pa kaj bi se čudili! Kakšen pa naj bi bil nogomet, če ne bi bil nihče poškodovan.

Zadnji dogodek, ki ga moram tudi omeniti, je gostovanje naših najmlajših nogometašev v Italiji. Spomladi smo s posredovanjem nogometne zveze Slovenije sprejeli v goste mlade nogometaše iz Milja pri Trstu »Mugessana«. 10. septembra smo vrnili obisk sosedom. Planirali smo, da na gostovanje peljemo le dve moštvi pionirjev. Zaradi izrednega interesa pa je šlo na pot 35 pionirkov. Zaradi izredno dragih avtobusnih prevozov smo zaprosili za pomoč delovno organizacijo. Delavski svet nam je odobril kritične te stroškov, za kar se v imenu vseh udeležencev zahvaljujem.

Naši znanci iz Milja so nas pričakali na mejnem prehodu v Kozini. V Trstu smo si ogledali akvarij z morskimi živalmi. Imeli smo priložnost videti tudi italijansko vojno ladjo, ker je bila za večino še posebno zanimiva. Mladi pa so se izkazali tudi kot pravi Jugoslovani, saj so edino stojnico s kičastimi spominki v bližini skoraj izpraznili. V Miljah smo bili sprejeti z vso pozornostjo. Videti je bilo, da nam hočejo izpolniti skoraj vsako željo. Obveščen je bil celo župan tega kraja. Sprejel nas je njegov zastopnik v mestni hiši in nam podaril v spomin sliko tega kraja. Nogometaši so odigrali tudi dve srečanju. Tudi tu so bili domačini zelo uspešni.

Od gostiteljev smo se poslovili z zavestjo, da smo jim marsikaj dolžni. V spomin na to srečanje so nam izročili tudi zelo lep pokal.

Žal pa nam je bilo, da v tem lepem kraju tako malo Slovencev sodeluje v omenjenem društvu. Le redki člani govorijo in razumejo slovensko.

F. Juvan

Na Triglav

Po vseh mogočih in nemogočih peripetijah glede planinskega izleta, smo se končno zbrali pred tovarno in že pred odhodom avtobusov radovedno razpravljali, kako sploh bo na tem našem masovnem izletu. Na Triglavu namreč.

Brez posebnih zapetljajev, razen seveda razposajenega pogovora, smo pred osmo uro zjutraj prispeli v dolino Vrat, pod našega očaka, kjer pa žal našim najbolj vnetim zbiralcem žigov in razglednic ni bilo dano zadovoljiti svojih želja, kajti delovni dan nekaterega osebja v Aljaževem domu se na žalost začne ob 9. uri. Tako smo po kavici, čaju ali cigareti okrog osme ure odrinili iz koč, po dolini proti gori. Najprej smo se ustavili za kratek čas ob spomeniku padlim partizanom gornikom, ki je nekaj posebnega. Na kakšen meter visokem kamnitem podstavku je več kot dva metra visok klin in v njem vponka, ki predstavlja nepogrešljiv pripomoček alpinista v boju s steno. Žal so morali naši očetje to opustiti in se spoprijeti z okupatorjem, ki je teptal našo zemljo in ljudi. In ne malo, več kot preveč naših ljudi, je ostalo tudi v dolinah pod gorami, da lahko v miru mi danes uživamo lepoto naših gora.

Od spomenika smo šli na levo, strmo navzgor v tako imenovano Bukovje, v katerem so še bili sledovi velike ujme, ki je tod divjala pred dobrim mesecem in celo terjala življenje človeka prav na vrhu Triglava.

Vreme v gorah je lahko neizprosno. V nekaj minutah se sončen dan spremeni lahko v pravi snežni metež. In strela ne izbira žrtve. Tudi sam sem bil tiste dni na gori, vendar že naslednji dan ni bilo nikakršnega znamenja tragedije. Le izkušnja več nam ostane v spominu, kako previden je treba biti. In seveda, spoštovati je treba nasvete vremenarjev, čeprav si kar prevečkrat mislimo, da nič ne vedo.

Po slabih dveh urah hoje smo si za nekaj minut oddahnili, nekateri so tudi dali

nekaj med zobe, da jim niso tekli na prazno. Potem smo se napolnili naprej, oziroma navzgor po Tominškovi poti, proti studencu nad Pragom. Nekateri je bilo malo strah pred klini, ki so zabiti ob poti in jeklenimi pletenicami (zajlami), ki so napete zgolj za varno hojo. Ko smo si bili edini, da vsi ti pripomočki služijo za varnost, so fantje in dekleta pustili strah v dolini in se pogumno vzpenjali naprej proti našemu cilju.

Pri Studencu smo naredili daljši počitek in malico ter se odžejali s čisto in kar preveč mrzlo studenčnico, ki zagleda luč sveta na višini okrog 2000 m nadmorske višine. Ko smo se dodobra okrepčali, smo počasi nadaljevali pot proti Kredarici.

Že po nekaj sto metrih smo prvi naleteli na prvi sneg. Najprej na novega in potem še na snežišča, kjer sneg nikoli ne skopni. Čeprav pot od tu do Kredarice ni strma in je komaj dobro uro hoda, je nekateri precej utrudila. Hoja po snegu, posebno pa še prečenje velikih snežišč, zahteva posebno tehniko in kdor te ni vajen, ga vse to prav kmalu močno utruja. Marsikoga bolj od strahu pred zdrsom po snegu kot zaradi hoje same.

Ko smo se poslovili od studenca in od veličastne severne stene, se je pred nami s Triglavskega ledenika pokazala gora in njen veliki greben, po katerem vodi pot od Kredarice, preko Malega Triglava na Triglav. Res je lep in veličasten. Vendar sem nehote pomislil, ali je res samo Triglav gora. Nedaleč stran se strmo v nebo vzpenja Stenar, v ozadju se megla poigrava s Škrlatico in razkriva stene in grupe te močnejše gore. Sovatna je kot pohlevna ovca med mogočnimi ovni, pa je vseeno tako lepa, da si oči z veseljem odpočiješ na njenem temenu. Marsikdo je vse to opazil in užival, drugi je opazoval, kje pač gore so in obenem počival. In spet tretji ni videl ničesar razen stopinje pred seboj in misel na vrh, češ, zdaj bom pravi Slovenec!

(Nadaljevanje na 22. strani)

Lutkarji na Duplici

Z igrico Marjetica in zmaj Jane Milčinske je gostovalo na Duplici Lutkovno gledališče iz Ljubljane.

Srečanje lutk z dupliški otroki je bilo zelo prirčno, enkratno. Mnogo otrok se je prvič neposredno srečalo z lutkami, saj tovrstnih gostovanj v našem kraju skoraj ni bilo. Da je za otroške igrice, oziroma predstave veliko zanimanja, je pokazal tokratni obisk, ki je bil izreden. Vsak sedež v dvorani je imel dva obiskovalca in toliko obiskovalcev v Kulturnem domu verjetno do zdaj še ni bilo. Povabljeni so bili tudi otroci osnovne šole Doma za usposabljanje invalidne mladine iz Kamnika. Bil je živ-zav kot v čebelnjak, med predstavo pa za tako množični avditorij zelo mirno, saj so otroci zelo zavzeto sledili Marjetici in zmaju na odru. Tudi igrice sama je posrečeno izbrana za najmlajše, saj je zelo prijetna za uho in oko. Sicer je dvorana za tovrstno gledališko ustvarjanje nekoliko

neprimerna, oder je bil napoti gledalcem predvsem v prvih vrstah, ker lutkovne kulise sežejo precej visoko.

Do predstave same smo prišli sicer povsem posredno s sodelovanjem z Lutkovnim gledališčem iz Ljubljane. Kot je znano, ima to gledališče že vseskozi poleg finančne še veliko prostorsko stisko, saj so praktično brez lastnih prostorov. Ko so končno dobili prostor za delovanje, so se obrnili na naše podjetje za pomoč pri nabavi pisarniške opreme. Pri nas je bila na razpolago oprema iz starega upravnega poslopja in smo tako lutkarjem odstopili par rabljenih miz in omar. V zahvalo za pomoč pa so nam pripravili lutkovno predstavo.

Upam, da je stik delovna organizacija — lutkovno gledališče vsem sodelujočim poplačal prizadevanje in da bodo lutke bolj pogost obiskovalec naših otrok.

R. Vidmar

»Zakaj si pa ti zopet zamudil?«
»Toliko, kot zjutraj zamudim grem ob koncu dela preje domov, pa se izenači.«

Misli se mi povrnejo za štirinajst dni nazaj. Tudi takrat je naša sekcija organizirala izlet. »Na Grintavec — najvišji vrh Kamniških Alp«, je pisalo na plakatu. Pa glej ga zlomka! Od vse te množice, kolikor nas je v Stolu, so se udeležili vzpona vsega štirje sodelavci in osemletni otrok.

Ko smo počivali pod samim vršnim grebenom, sem ravno tako kot danes, opazoval vrhove okrog sebe. Tam daleč je Kamniški Dedec. Zdi se mi kot čuvaj. Saj njegov vrh strmi v nebo prav sredi venca Kamniških Alp. Potem naprej Rzenik in njegova rdečerjava stena. Ali bo sploh kdaj premagana osrednja zajeda? Alpinistični problem naših gor. In severna stena Planjave. Ne vidim ji dna. Ta 1200 metrska stena se mi zdi kot veliki strmi tobogan. Niti na misel mi ne pride, da bi se še kdaj spoprijel z njo. Že takrat, pred več kot desetimi leti, se mi je zdela neskončno visoka. Toda premagana je. Pa Skuta in njena bela stena in plati. Tako nedolžna, krotka je videti, vendar se je lotevajo le najpogumnejši. Tu pred nami pa Grintavec — vladar, mogočen in visok. Ves bel in posejan med skalami z drobnimi šopi trave, ki jo mulijo gamsi in drobnjad. Da, to so gore!

Po debeli uri počitka v Triglavskem domu na Kredarici smo se žal morali razdeliti v tri, namesto v dve grupi. V prvi grupi so bili že prekaljeni planinci, v drugi, predvsem prvopristopniki in v tretji, tisti najbolj utrujeni in tisti, ki niso želeli na vrh zaradi novozapadlega snega. Lepo pošteno smo se zmenili vsak v svojo smer. Prvi dve grupi proti vrhu, tretja pa po lažji poti okrog Triglava, do Tržaške koče na Doliču, kjer smo zopet prišli vsi skupaj.

Tu pa je prišlo prvič do zapletov. Ker pravilnik PZS ne predvideva rezervacij za prenočišča ob sobotah in nedeljah v planinskih kočah, pride nemalokrat do prenatrpanosti. Ravno tako je bilo tokrat. Saj nas je moralo v koči prenočiti kar 400 namesto 120, kolikor ima koča ležišč. Le dobri oskrbniki se lahko zahvalimo, da so vsaj ženske, otroci in najbolj utrujeni ter starejši planinci ležali na pogradih. Seveda v precejšnji gneči. Žal nekaterim udeležencem ni bil všeč planinski red glede spanja. Luč se namreč ugasne ob 21. uri in potem mora v koči vladati mir in šele po nekoliko ostrejšem pogovoru, v katerem sem izpadel za važiča, se je vse skupaj umirilo in končno smo eni bolj drugi manj spočiti dočakali nov dan.

Od koče na Doliču nas je pot vodila naprej po ne preveč strmem snežišču na Hribarice, od tod pa dalje navzdol proti Triglavskim jezerom. Pri zadnjem, to je sedmem jezeru, smo zopet počivali in si polnili želodce, potem pa nadaljevali pot po lepi dolini proti koči pri Triglavskih jezerih. Med potjo smo razpravljali o tej in oni gori, opazovali gamse na grebenu Lepega špiča in na meliščih pod Zelnarico, poslušali smo vriske prešerno razporejenih planincev, ki so se oglašali z grebenov gora in odmevali v mogočnih stenah. Slišali smo zvok trobente, ki se je oglašal prav izpod vrha Lepega špiča.

Neizmerna čistina vode v Ledvički (še sto jezero) nas je prevzela in nemo smo opazovali poigravanje vetra z jezersko gladino. V daljavi so se kazali vrhovi nad Komno in veličasten greben Bohinjskih gor nad jezerom. Mi pa smo nemo koraliki naprej proti koči pri jezerih.

Kakor je kdo hotel, tako si je izbral prostor za počivališče, saj je prostora ok-

rog koče dovolj. Uživali smo ob pogledih na vrhove okoli nas in na borov gozdič, ki se razprostira vse tja do pod Komne. Veselo smo razpravljali o vsem mogočem in nemogočem. Od nekod se je razlegla lepa domača in umirjena pesem.

»Oj Triglav, moj dom, kako si krasan«, so jo povzdignili fantje iz kdo ve katere družbe, saj nas je bilo kar preveč, da bi se vsi med seboj poznali. Nekdo je celo pripomnil: »Madona, nisem vedel, da nas je toliko Slovencev.«

Bližala pa se je ura odhoda in morali smo kreniti naprej, navzdol proti dolini. Po dobri uri hoje smo prišli do ene najbolj strmih poti v naših gorah, do Komarče in se varno spustili po njej proti dolini, v

Bohinj. Do koče pri Savici smo prispeli eni manj drugi bolj utrujeni, vendar vsi zadovoljni in ob dobri kapljici, katerikoli pač, zaključili naš izlet.

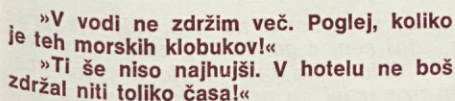
Tisto o zamudi avtobusov pa je že druga zgodba.

Pa še to. V telegrafskem stilu bi rekli: izlet na Triglav je uspel v vseh ozirih. Na Grintavec pa ni uspel. Propagirajmo množično rekreacijo — drugo leto bo boljše.

Verjamem! Toda ta stil je slaba reklama za rekreacijo. Upam, da članek več zaleže.

Predvsem za gore, katerim ne pravimo Triglav.

F. Bauman

[illegible]

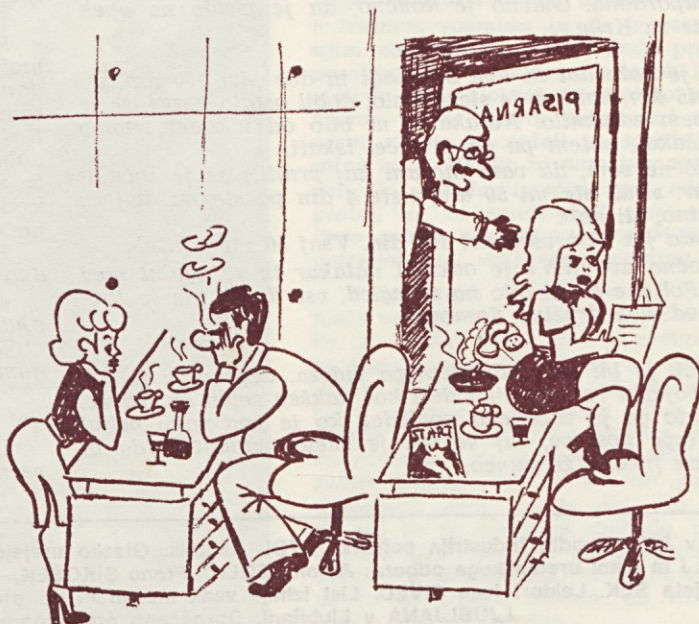
»Ali nisi ti rekla, da ne moreš opravljati težjih del in bi lahko samo čistila?«

»Sem se premislila. Raje delam pri stroju, kot pa čistim tako zasvinjana stranišča!«

V neki restavraciji se je skupina naših monterjev pogovarjala, kaj bi naročili za večerjo. Nekdo izmed skupine je predlagal, da bi naročili palačinke, za katere je nekdo trdil, da jih v tej restavraciji prav dobro pripravijo. V jedilnem listu so na vidnem mestu našli »palačinke iznadenja«, za katere so si bili takoj edini, da jih naroče. Omenjene »palačinke pre-

V nekem lokalu je gostilniški ansambel igral plesne melodije, gostje pa so sedeli ob mizah in opazovali navdušene glasbenike na odru. Nekdo od Stolvcev je vprašal goste ob večji mizi, ki so se bolj kot drugi zanimali za glasbo:

»Komu se pa ljubi, da bi šel plesat. Le sedimo, poslušamo in pijemo!«

»A IMATE DELO?« »DELA NIMAMO. ČE HOČETE DNEVNIK.«

I dopušta

Tone je sklenil, da bo peljal na morje svojo ženo, prvič pa bo vzel s sabo tudi očeta in mater, da bosta videla naš lepi Jadran. Starša sta doslej doma le delala, dopust je bil le za mlade, sicer pa oče in mati nista tiščala na morje, čeprav sta imela skrito željo da bi ga vsaj videla, že dolgo v srcu.

»Lepa, čista voda, cvetoča obala, prijazni ljudje... vse je, kot bi prišel na drug svet,« je razlagal staršem navdušeno Tone.

Ko so se pripeljali do obale je pihala burja. Trajekt ni vozil. Čakali so ga 11 ur, tudi še potem, ko se je morje že umirilo. Tik pred večerom se je začelo vsem muditi. Na zadnji trajekt so prišli tudi Tonetovi.

»Brzo, brzo, požuri!« jih je priganjal usmerjevalec prometa. Tone je na hitro zapeljal na trajekt. V trenutni nepredvidnosti je razbil zadnjo luč in deloma skrivil pločevino na zadku.

»Nazad, nazad!« je vpil človek na trajektu. Ko mu je Tone hotel nekaj oporekati, kam se mu tako mudi, se je nanj vsula ploha obtožb, da ni sam na trajektu, da naj bi bil raje kar doma, če misli delati nered, nazadnje celo, da naj vzame njega in njegov avto vrag.

Kmalu so ga drugi zaparkirali tako da starši niti iz avta niso mogli, kaj šele, da bi si spotoma ogledali lepoto obale iz ladje...

Po trgu se je sprehajal moški s cekarjem v roki. Očitno je žena doma pripravljala zajtrk, moški pa je bil nabavni. »Eh, ne bom kaj dosti izbiral,« si je brundal moški v brado, »saj smo na dopustu. Jurja gor ali dol!«

Ustavil se je pri prvi branjevki. Tisti hip je zataknila ceno med paradižnik, čeprav se je Ludviku zdelo, da je bila že prej.

»Izvolite, najboljša roba sa sunčanog Jadrana!«

Če je res najboljša »roba«, potem je najbolje, da kupim pet kilogramov, je pomislil Ludvik in odšel za kilo 30 din.

Ko je odhajal, se je še enkrat obrnil. Na isti stojnici je visela cena za paradižnik 25 din...

Dve deklici sta šli po kruh. Ko sta se vračali, sta v kiosku razgledali priljubljeni igrači. — ravno tisti, za kateri sta varčevali že pol leta in sta ju mislili kupiti na dopustu. Pokazali sta denar in prosili, da bi dobili lesene krožnike in piščalko.

V kiosku je sedel zagorel prodajalec, s črnimi brčicami, precej neurejene zunanosti. Ko je videl pred sabo dva para nedorazumljivih oči, se mu je takoj posvetilo. Odprl je poseben predal, jima hitro zavil in vzel denar.

Doma sta deklici odvili omočni papir. Zdelo se jima je čudno, zakaj je tako hitro postregel. Takoj sta videli, pri čem sta. Krožnik je bil oguljen in razpokan, piščalka pa neuporabna. Glavno je končno, da je pisalo na obeh Suvenir sa Krka...

Ko je Jože dal za dve oranžadi in dve pivi 100 din, da bi od 46 din, kolikor je sicer stalo, dobil ostalo nazaj, se je na lepem zataknilo. Natakarka ni bilo od nikoder. Dolgo ga je čakal, potem pa ga je začel iskati.

»Nič ne vem, da vam moram kaj vrniti,« se je začudil natakarka. »Dali ste mi 50 din, tiste 4 din pa ste mi dali za napitnino, ali ne?«

»Toda jaz sem vam dal 100 din. Vsaj 50 mi vrnite!«

»Močno dvomim,« je odvrnil natakarka in se zgubil med gosti. Pol ure ga ni bilo na spregled, vse dotlej, da je Jože jezen odšel z družino domov...

Frenk je bil zelo mladostnega videza. Čeprav je že odslužil vojaški rok, je bil videti kot kakšen zelen smrkavec. Marsikdo ga je začudeno pogledal, ko je pod roko peljal dekle lepe postave, saj se mu je zdelo nemogoče, da bi imel tak frkolin že punco.

Na dopustu pa je Frenk šele v polni moči občutil svoj zunanji izraz. Ko sta se z dekletom usedla v gostišču na vrt, da bi ju postregli, ju nihče še opazil ni.

Jezen sta se prepeljala k drugi gostilni. Zopet nič. V tretji ju sploh niso opazili.

»Madonca, ali pri nas strežejo samo ostarelim, sivim moškim, ki imajo že od daleč vidno debelo denarnico,« se je razjezil Frenk.

Drugi dan sta odšla domov...

Štiričlanska družina je šla na večerjo na zobatca. Za silo so se najedli, račun pa je znesel nekaj čez 60 jurjev.

»Ati, ali se ti ne zdi, da je malo drago?« je vprašal sin.

»Ne vem. Poceni prav gotovo ni,« je skomignil družinski poglavar. Vprašali so natakarko, po koliko je zobatec.

»Po 22 jurjev kilogram.«

Stopili so posebej za šalo še k šefu.

»20 jurjev.«

Na izhodu so po naključju naleteli na kuharja. Vprašali so ga, če se spomni, koliko je tehtal njihov zobatec.

»Slabo kilo, nekaj čez 90 dkg.«

Vso pot do doma je družina računala, po koliko je bil zobatec. Okrog 33 jurjev za kilogram, ali pa ima pijača ob zobatcu trojno ceno, so ugotovili z grenkim okusom v ustih...

Nikolaj je hodil z ženo na dopust predvsem zato, da bi pojedel kakšen priboljšek. V vsakem kraju je vedno poiskal domačo gostilno ali kakšnega domačina, pri katerem si je potem privoščil domačo specialiteto.

Ko je poizvedoval po Vrbniku, kje bi lahko dobil kaj domačega, so ga kmalu napotili k nekemu kmetu.

»O, seveda imam!« so nenavadno zažarele oči domačinu. »Odlični pršut z otokov. Samo, če se vam ne zdi škoda malo bolj seči v žep. Nekaj dinarčkov je dražji.«

Nikolaj je zavzdihnil za starimi, dobrimi časi, ko so bile specialitete pri kmetih cenejše in plačal pršut. Potem se je pozanimal še za prošek. Pokazali so mu k sosedu.

»Zelo — zelo mi je žal, dragi moj prijatelj,« se je klanjal starejši možakar — že od daleč se mu je videlo, da je človek na mestu, »toda ravno včeraj mi je proška zmanjkalo.«

Ko je Nikolaj silil, če imajo mogoče kakšen sod za dom, da bi od tistega dobil kakšen liter, se je možakarju na lepem razjasnilo čelo.

»Jutri pridite ponj. Dobili ga boste. Pravi, originalni prošek. Splača se odšteti zanj kakšen dinar več.«

Nikolaju je bilo za denar vseeno, čudno se mu je le zdelo, da domačini toliko govorijo o njem. Do sedaj kaj takega ni bil vajen. Zjutraj je poleg proške dobil še pravo vrbnjičko žlahtnino.

Šele ob koncu dopusta je zvedel, da je kmet pršut kupoval pri mesarju in ga preprodajal, vinogradnik pa je imel svoj največji vinograd v kleti, kjer je iz praška in vode po lastnem receptu proizvajal najboljšo domačo kapljico.

Francelj je kar naprej pogledoval na uro. Zdaj je prva malica, zdaj je druga, zdaj sem v garderobi, zdaj se peljem domov, zdaj jem, zdaj delam na vrtu... je premišljeval sam zase, ko je ure in ure sedel na peščini in zrl v daljavo. Kaj vse bi lahko naredil doma, tu pa mečem dragoceni čas dobesedno v vodo, se je žrl. Če ne bi bilo otrok in žene, bi jo že zdavnaj ucvrl nazaj. Bil je tako razdražen, da ni hotel z nikomer spregovoriti niti besedice, žena pa je — nasprotno — imela vedno koga ob sebi.

Ko je Francelj videl, da že tretji dan govori z ženo vedno eden in isti človek, je dal povelje, da odjadrajo domov.

»Meni sploh ni do dopusta, to je zguba časa,« je godrnjal na glas. Šel sem zaradi žene in otrok, v ženo pa se ti vtikajo drugi. Je pa že lepši mir doma — žena za štedilnikom, jaz pa pri svojem delu.«

C. S.

Lepi, modri valovi Jadrana pa so šumeli naprej svojo večno pesem...